Ч. 12 (14.844). Львів, середа 19. січня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . . 30.00 "
Річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Кріза у французькій соціялістичній партії.

Вчора (понеділок) в год. 21.30 почалися збори національної ради французької соціялістичної партії. На початку Блюм подав причину й хід теперішньої кабінетної крізи, опісля Сероль заявив, що Шотан не бере в рахубу участи комуністів у своєму кабінеті.

Після довгої дискусії почалося голосування. Блюм поставив внесок на таку резолюцію: „Соціялістична партія стверджує, що вона прив'язана до „людового фронту" та до його програми. Вона жалує, що не вдалось утворити уряду людового фронту; з огляду на те, вона уповажнює своїх представників узяти участь в уряді, що опреться на більшости, обєднаній на програмі та в рамах дисципліни „людового фронту".

БЛЮМ НЕ ДІСТАВ БІЛЬШОСТИ.

У голосуванні внесок Блюма дістав 4.035 голосів, Жиромського — 2.659 голосів, Марсо Півера — 1.496 голосів. Цей останній радить утворити „людовий фронт боротьби".

З огляду на те, що внесок проводу партії не дістав більшости, тому Поль Фор зрезигнував зі становища генерального секретаря партії; Блюм радив, щоб він цю резигнацію відкликав. Авас підкреслює, що від 1920 р. президія соціялістичної партії перший раз не має за собою більшости.

ПОСТАНОВА СОЦІЯЛІСТІВ.

Провід партії поставив такий внесок: „Вислід голосування стверджує, що соціялістична партія відмовляється від участи в уряді. Тому нац. рада партії висловлює довіря до парляментарної групи, що вона буде виступати в порозумінні з іншими членами людового фронту". Цей внесок прийняли збори 6.852 голосами проти 1.334. Він дасть змогу соціялістам підтримати уряд Шотана.

Наради тривали цілу ніч і покінчилися рано.

ШОТАН РАДИТЬ.

Цілий вчорашній день провів Шотан на розмовах з політичними діячами і покінчив їх в 1.10 вночі.

Відворот червоних зпід Теруелю

Після сильної артилерійської підготови приступили національні війська до наступу під Теруелем, на фронті широкому на 10 кільометрів. Летунські ескадри, кожна зложена з 15—18 апаратів, безнастанно бомбардували ворожі становища. Червоні боронились коротко і почали, перш за все на південному відтинку, відворот. Три кольони заатакували рівночасно позиції під Мулетоном (10 км. на південь від Селядас). Національні війська опанували всі гори, що панують над Теруелем.

Національний комунікат подає, що національні війська здобули цілу лінію ворожих позицій під Альто Деселедас і Мулетон. Вони евакують становища, якими володіють довше як рік, та відступають долиною Альфамбри. Понад 300 червоних попало в полон, національні війська здобули чимало військового матеріялу.

Барсельонське міністерство оборони, згадуючи про національні наступи під Селядас, стверджує лише, що „наші становища трохи випростовано", не подають в чию користь. Червоні зістрілили 5 літаків, утратили 2.

НЕ ВПУСКАЮТЬ ФРАНЦУЗІВ ДО ЕСПАНСЬКОГО МАРОКА.

Еспанський національний уряд замкнув еспанське Мароко для французьких громадян; не вільно їм навіть переїздити з французького Марока до Танжеру.

ПЕРЕД НАЦІОНАЛЬНИМ НАСТУПОМ НА АЛЬМЕРІЮ.

До Альхесірасу причалила більша частина національної фльоти, небавом надплине решта; рівночасно зосереджують в тих околицях більші військові відділи, зокрема з Марока. З того вносять, що небавом почнеться велика національна офензива на Альмерію.

Щоб унеможливити нелегальну комунікацію між Гібральтаром і Еспанією, до невтральної пограничної смуги вислано сильні кінні стежі.

В Абісинії неспокійно?

У брітійській пресі появились поголоски, що в Абісинії дійшло до заворушень; селяни ставлять збройний спротив, коли їх рекрутують до робіт на полі та при будові доріг; промисловці відтягають капітали зі Східної Африки.

Агенція Стефані заперечує ці поголоски і запевнює, що в Абісинії панує повний спокій та що кольонія дуже добре розвивається як під торговельним так і під рільничим оглядом.

НОВІ КОЛЬОНІСТИ.

105 італійських селян з Апулії, батьків родин, відплило з Бріндізі, щоби поселитися у провінції Гаррар.

Становище японського уряду до Китаю.

Японський міністер закордонних справ Гірота заявив представникам чужих держав, що — згідно з постановами імперіяльної конференції — Японія

1) не перерве „карної акції" проти Китаю,

2) не визнає протияпонського уряду Чанкайшека,

3) підтримає тимчасовий пекінський уряд,

4) буде хоронити і шанувати чужі права й інтереси в Китаю.

БРИТІЙСЬКИЙ ДЕСАНТ.

З огляду на непевне положення у пристані Чіфу (провінція Шантун) один з брітійських кружляків висадив там десант, що має хоронити брітійські інтереси.

Митрополит Денис інтервеніює.

Митрополит православної Церкви у Польщі, Денис, звернувся до міністра освіти з проханням протидіяти безправному перетяганню православної людности Кремянеччини на латинство. Міністр покищо не відповів.

В черговому числі „Діла" вмістимо про цю справу окрему статтю.

Треба шукати ліку.

Живемо в часах наукових дослідів. Досліджують учені тайни живої й мертвої матерії (хоч у природі нічого справді мертвого нема). Розсліджують тайни людського тіла й душі. Зокрема медицина, заохочена ревеляційними осягами своїх учених, докладає всіх зусиль до того, щоб побороти найнебезпечніших ворогів людського здоровля й продовжити людське життя хоч до сто, двісті літ. Наприклад на досліджування причин недуги рака й винайдення ліку для поборення його, призначують філянтропи велитенські суми.

Здалось би, щоб і в нас знайшлися вчені, що взялись би до поважних дослідів над... відкриттям бациля, що паралізує сили сорок міліонового народу, так, що він ніяк не може видобутися із довголітньої неволі. Якщо вдалось би відкрити його в тілі чи душі (бо й такі народ може мати) українців, то може тоді й вдалось би найти лік на воскресення того Лазаря, що є унікатом серед культурних народів світу...

Правда, пробували й ми вже ставити якусь діягнозу недуги. Висказували свої думки фахівці з ріжних ділянок знання. Кожний дивився із свого становища, але не найшли конкретних ліків й не було комісії, що взяла би їх під увагу і спробувала ними лікувати. А час наглить. Світові події йдуть таким круговоротним темпом, що як не візьмемося скоро до лікування, то готово бути запізно.

Які причини нашого безсилля спостерігали досі наші фахівці?

Історики — хронічного бацилля незгоди та „отаманії", непошанування авторитету.

Ґеографи, ґеольоги в ґеографічному положенні наших земель, в їхніх великих багатствах, що притягають до себе ласих сусідів (чому ці багатства не збагачують і не озброюють нас?).

Освітники бачили вину в низькому рівні або й браку освіти.

„Відродженці" в алькоголю.

Феміністки в поневоленні і замалій участи жінок у цілому народньому житті.

Націоналісти у надто малій агресивности народу, (не вміє зужиткувати зубів і пазурів) і т. д.

Безперечно — всі мають якусь рацію. Але чи не час би взяти під мікроскоп душу й тіло українців і від самого ствердження недуги перейти до її лікування?

Не чекаючи на анкету чи конкурс у тих справах (що було б дуже побажане), спробую висловити деякі свої помічення, що насуваються мені в моїх досить численних мандрівках по широкому світі. Читачі певно надіються, що порушу справу жіноцтва. Так, це безперечно дуже важне, але на цей раз маю щось інше на души. В моїх поїздках по Швай-

...варії, Данії, Швеції, Голяндії, хочби давніше Чехії, я часто думала: чому, без огляду на гірші землі і значно меншу численність народу ці країни багаті і в них цвіте добробут, буйно розвивається мистецтво? Чому в них воля? ...висувалась в першу чергу одна важна відповідь: там нема анальфабетів.

От новина! — скажуть мені. — Це ж стара байка!... Так, стара, але часом не зашкодило б придивитися уважніше тому, що здалека вон то здається дуже добре знайомим.

ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛЬФАБЕТИЗМ.

Письменність у тих краях виглядає інакше, як у нас. Науку письма мусить здобути там кожний. Приклад: у Швайцарії кантон, з якого вояк показався б неграмотним, покрився б соромом на ввесь край. Управа його, або бодай тої місцевости, де виховався анальфабет, уступає, як недоросла до свого завдання. Одначе наука письма в культурному світі, то ...ойно відстава письменности. Це так, як плуг, ...искаль для хлібороба, як відповідний знаряд для ремісника, як струмент для лікаря. Щойно хто здобуде його, починає використовувати його. День-у-день знаряд іде в рух, у будень, і в свято. Це плуг, яким управляється землю, але заразом й найделікатніший струмент, що ним управляється теж ум людини. Завдяки тому все, що здобуває людство, збагачує той нарід. Це дає в руки зброю, якою покорює собі сили природи й зазіхання політичних ворогів. Це талісман, який може винести високо малі народи, навіть вище понад великі, тільки завдяки духовим здобуткам.

А як же ми хіснуємося великим, всемогучим винаходом Ґутенберга? Навіть, коли здобудемо його (по волі, а часто поневолі), то так наче оглянемо зверху; не завдамо собі труду, щоб набрати вправи у володінні ним, а ковтемо до шафи. Хай там здоров спочиває. З того поворотний анальфабетизм серед широких селянських, а то і міщанських мас. З того духовий дуже подібний анальфабетизм інтеліґенції. Саме тут джерело нашої траґедії. Як ми навчимо народні маси послугуватись знанням, шанувати його, коли самі цього не вміємо? Інтеліґенція, таксамо, як широкі селянські маси, не доцінює змоги чогось навчитися, ані не відчуває потреби поглиблювати своє знання, не цінить і не цікавиться мистецтвом. Інтеліґенція живе наче поза межами того всього, що могла б і що повинна здобувати, при помочі того ключа, що дала їй у руки шкільна наука. А що той, хто не йде вперед властиво відступає назад, бо забуває й те, що знав, то маємо тисячі духових інтеліґентних анальфабетів, які самі навіть цього не помічають.

ПРИКЛАДИ.

Не вірите? Подумайте, а знайдете тисячні докази цього на кожному кроці.

В першу чергу ці кадри безробітної інтеліґенції, тої молоді, що чекає вже не тільки на посаду, а просто на змогу зачати свою дальшу науку в вищих школах.

Як зужитковують вони в тому часі своє знання письма? Чи запізнаються з яким фахом, який в дальшому житті відограв би в них може більшу ролю, як формальні студії? Маємо позаочні курси, які при мінімальних коштах можна кожному скінчити. Студії агрономічні, технічні, торговельні, хемічні, фільольоґічні — й усякі інші. По скінченні теоретичної науки, доповнити її практикою вже не складало б трудности й виробилась би „посада", змога жити, завдяки тільки власній цікавости, але тільки тим, що маючи шкільну підготову, не замкнули її, не зложили на склад.

Або знання мов. Дайте скінченій матуристці чи семінаристці переложити дрібничку з німецької мови, — не потрапить! Не то, що не здобула вправи, не поширила знання даної мови, або не навчилась нової, а забула й те, що знала.

Спитайте фахівців, педагогів, кооператорів, господарів, господинь і т. п., що роблять для того, щоб не стояти на місці, щоб іти з духом часу, використовувати науки, що в тих усіх ділянках щодня приносять все нові, часто революційні досліди, що до ґрунту перемінюють старі знані їм методи.

А така, здавалось би, дрібничка — наука, раціоналізація домашнього жіночого господерства, куховарства! Чи велика річ, хоч би з добрих підручників господині, чи її дочці, чогось нового навчитися, довідатися, які є зміни в тій ділянці? Чи так трудно присвоїти собі ці нові здобутки, такі важні й цікаві для кожної господині? Ні. Вони навіть не догадуються, що за величезні зміни зайшли на тій ділянці. Кожній, навіть інтеліґентній жінці, дівчині здається, що все знає тоді, коли не потрапить гігієнічно замести хату, економічно використати час, не вміє дієтично зварити бараболі.

Але може ми такі вчені, ідеалісти, що цікавимось тільки точними науками, мистецтвом, літературою, хоч би політикою?

Уважна застанова і тут нас дуже розчарує.

Докази: всього три щоденники на шість міліонів населення тоді, коли в Швайцарії чи в Чехах кожне більше місто має їх не один а два-три.

Докази: всього кільканадцять періодиків, коли менші за нас народи начислюють їх на сотні, а то й тисячі. Який наклад мають наші часописи, періодики? Сором признатися.

А книжки? Не тільки фахові, наукові, які для нас вистало б видати в одній сотні примірників — але й гарне письменство, навіть поезія. Культурний народ не повірив би, що добрі, вартісні речі видаємо в 1000 примірниках, й це вистачає нам на десятки літ. Що книжками, яких не соромився б і найкультурніший народ, позабивані склади, книгарні — а бібліотеки, шафи, а то й полиці (якщо вони є) по наших хатах, — порожні! Чи не палить нам соромом лице такий факт, що книжки відзначених літературними нагородами авторів по кілька років залягають на книгарських полицях, а вкінці оголошується їх продаж по зниженій ціні (з 1.50 на 1.20) і то тоді, коли видання мало всього 1500 прим.

Наслідки незацікавлення пресою, книжкою: загальна непоінформованість у всіх культурних справах, в розмовах, переливання з пустого в порожнє... Спробуйте пересіяти зміст наших товариських розмов через сито самокритики, а побачите, що майже без вийнятку не залишиться на ньому ані порошинки.

А ЯК НА ЧУЖИНІ?...

І нагадуються мені товариські розмови чужинецькі (не сусідські), в родинах, серед яких приходилося мені тимчасово опинитися в моїх світових мандрівках.

Пригадується, як там пересічна освічена людина потрапила мене поінформувати про свій край, народ, його науку, мистецтво... Памятаю, як раз ще перед якими трицяти роками я сама писала на алярм додому прислати мені потрібні підручники, бо боялась без конечних відомостей, яких досі не мала, ввійти в культурне товариство. І ця наука хоч трошки мені тоді відкрила очі...

Отже!... раз ми самі, так сказати б, сама верхівка — такі духові анальфабети, то як можемо щиро, з переконанням викорінювати анальфабетизм серед народніх мас? Як можемо вчити його користуватись тим безмежним добром, якого самі не доцінюємо.

Що ж робити? — таж це чуємо найменше двацять разів до року.

Так, чуємо, але годилось би не тільки ствердити лихо, але подавати проєкти як його усунути. Тим способом може спільно знайшовсяб лік на наші національні недомагання. Нехай кожний, хто хоч частинно вільний від тої національної хвороби, пригадає собі й подасть до відома, що його душі не дало задрімати. Що побуджувало його цікавитися наукою, мистецтвом, що не дало попасти в цілковитий духовий анальфабетизм. Може з тих усіх дослідів знайдемо якийсь життєвий еліксір, що не дасть нам на вогні дрімати... Попробую зробити початок, подати свої скромні поміченння.

КУЛЬТ ДРУКОВАНОГО СЛОВА

Передовсім треба поширювати серед громадянства культ друкованого слова. Пропаґуємо цілком слушно спорт, руханку, освітлюємо з усіх сторінок їх додатне ділання для тіла. Дуже добре. Але чи не треба би пропаґувати і тренінґ духа? Цеж доказано, що ум в безручку таксамо костеніє, тратить змогу сприймати нові враження, словом: дубіє, иидіє, як і тіло. Це не припадок, що люди вчені й взагалі ті, які не занедбали тренінґу свого ума, не замикали до нього дверей враз із хвилиною, як замкнулися за ними двері школи чи університету, довго не старіються духом. Їх ум до пізної старости здібний сприймати нові враження, йти вперед із духовим поступом життя. Ці люди бачать життя у правдивому освітленні. Світ їх не замикається у тузі за давніми, добрими часами і у впертому зусиллі завернути ці давні „добрі" часи!

Але, щоб набрати смаку до науки, зацікавлення, й доцінювання всіх духовних здобутків, треба з цього зробити собі звичку, наліг. Досвід каже, що найсильніше, просто незатерто ділає звичка, набута в дитячих роках. Чи робимо для того, щоб збудити цікавість знання, все що треба? Здається нам, що так, якщо передплатимо дітям котрийсь із наших дитячих журналиків, купимо з нагоди свят відповідну книжечку. Але не забуваймо, що ніщо так не ділає на душу дитини, як приклад старших. А цього прикладу в нашому пересічному домі дитина не бачить. Нема там культу книжки, не слідно зацікавлення друкованим словом. Поява нової книжки (для старших), навіть поява нового таланту, проходить без відгомону в українському домі. Цікава стаття в часописі, цікава наукова, хочби господарська новина, не спонукує до виміни думок, бо... частенько — свого, домашнього так сказатиб, часопису чи журналу, нема. Зявляється принагідно, якщо можна в ньому вичитати щось сензаційне, хочби не конче здорове. Нерідко замість свого, вийме пан дому з кишені й чужий часопис... Чи можна дивуватися, що таксамо пізніше поводяться діти, що продовжують нехтування власного, а то й взагалі друкованого слова з роду в рід?

ЧИ МОЖНА ЦЕ НАПРАВИТИ?

Чи не далось би цього якось направити? З власного досвіду можу подати один спосіб, завдяки якому я не втратила ціле життя зацікавлення, а то й пошани для друкованого слова.

У моїх батьків, як далеко память сягає, був звичай вечірнього спільного читання. В першу чергу часопису (це була підстава), а там, доброї цікавої книжки. Знову бачу на обличчі читача розчарування. Як то? поворот до архаїзму? А відновлений в цілому культурному світі культ родини, небувалий культ матері, а хоч би само відродження релігійне народів, не є поворотом до давніх правд, без яких життя показалося неможливе? Можу запевнити, що вечірнє зібрання родини при одному столі, читання часопису, книжки, поважні розмови, які при цьому велися між батьками й старшою ріднею, були для мене, наймолодшої в родині першою підготовою до цілого дальшого напряму в моєму житті. Навіть тоді, коли я ще не розуміла змісту слів, факт, що мусіла зі своїми ляльками, образочками в часі читання тихенько враз з іншими при столі сидіти, виробляв у душі почування, що діється щось важне, найважніше з усього, з цілоденної роботи. Ще одну здорову привичку завдячую рідній хаті з тих часів: ніколи на столі моїх батьків (священик з малого містечка), не мав права громадянства чужий часопис. Якщо батькові хтось звернув увагу, що чужий щоденник подає скоріше всякі світові новини, — тато говорив спокійно: „Пождемо. Як це щось важного, довідаємося з наших часописів. Як пусте, шкода часу". Завдяки защепленню цього антідотум проти чужинецької преси, я досі спокійно переходжу попри найбільш сензаційні наголовки статтей у чужих часописах. — Пождемо, думаю собі, не два-три дні, як у батьків бувало, а кілька годин. Не втече. Дальшим етапом у розбудженні зацікавлення справами літератури, науки були сходини в товариствах, а то й в приватних домах для познайомлення взаємного з тим, що нового хто прочитав чи то з книжок, чи журналів. Це не повинен бути чийсь один реферат, що його ми слухаємо й забудемо, це був би обовязок самому щось прочитати і поділитися з другими своїми враженнями, почути їх думку, коли це їм відоме, або зацікавити, спонукати прочитати, коли ще цього не знають. Булаб при цьому і виміна книжок, новин, можна на дорожчі речі зложитися, щоб їх для такого гуртка набути. Це я теж особисто практикувала. Перед війною зібрався був малий гурток, ми складали по 1—2 корони, ... набували цікаві, звичайно наукові книжки. По черговому прочитанні, залишалися власністю одного з членів. Це було за чергою і відповідно до заінтересування

Варто заініціювати дебати, дискусії, літературні суди і т. д. Підносім теж рівень наших розмов. Питаймо одні одних, чи знають це чи те, що думають про цю, чи іншу новину, інше питання. Започаткувати це повинна в першу чергу молодь. Колиб таким чином піднісся рівень товариських зацікавлень, розмов (не потребують вони через це бути нудні, повчальні), тоді може навчились би ми соромитись нашого духового вбожества, як соромимося невідповідної немодної одежі.

НЕ ДАЙМО ВІДЧУЖИТИСЬ МОЛОДОМУ ПОКОЛІННЮ!

Розуміється, праці над викоріненням загального народнього анальфабетизму годі відкладати аж до часу, коли самі свого (вищого ступня) позбудемося. Справа грамотности широких мас, вміння користуватися друкованим словом сьогодні для нас рівнозначна з питанням бути нам, чи не бути. Не закриваймо очей на те, що сьогодні на Буковині, Поліссі, а часто й на Волині вже тільки батьки в рідній хаті можуть діти свої навчити рідного письма, рідної мови. Касування нашої мови в школі, позбавлення рідного вчительства, що так загально по всіх наших землях, стає загрозою, накладає на нас обовязок не дати молодому поколінню відчужитися від рідного народу. Цей обовязок спадає на наші власні сили й залежатиме від свідомости й освіти нас — батьків.

Не забуваймо, що сьогодні величезна частина нашого народу, ціла Буковина, ціле Полісся, майже й ціла Волинь, Лемківщина, позбавлені всяких наших культурно-освітних, а то й економічно-господарських організацій. В такому положенні, якщо не хочемо, щоб ці землі стратили з нами всякі звязки й змогу порозуміння, не були позбавлені всіх культурних здобутків, що їх маємо в Галичині, щоб не зденаціоналізувалися, мусимо постаратися за те, щоб всюди поширилася крім знання рідної мови, також рідна преса, наука. Але скажім собі правду: чи тут серед нас, у цьому середовищі, у цьому центрі нашого культурного життя не буде напевно половина нашого народу, якщо не зовсім, то частинно, неписьменна? Якщо здамо собі справу, що цілий наш нарід не вміє користуватися друкованим словом, і через те стає на сто років поза іншими культурними народами світу, то зрозуміємо, що в цім, якраз у цім найбільша причина нашої, не тільки духової неволі...

ПОШИРЮЙМО ДРУКОВАНЕ СЛОВО!

Над поширенням доброго, здорового друкованого слова по селах і містах, мусять працювати всі, кому не байдужа українська справа.

Це не є справа тільки „Просвіти", „Сільського Господаря", „Кооперації" „Відродження", „Р. Школи" і т. д. чи такі корисні для народу їхні видання розійдуться тисячами примірників, чи будуть бутвіти на складах. Це не є справа байдужа для українського народу: чи ціла його половина — жіноцтво, буде користуватися доброю жіночою пресою, чи й надалі остане воно на боці непричасне до всіх справ, що стоять перед українською жінкою.

Не байдуже, чи кожна українська дитина буде мати свій патріотичний журналик чи ні. Не є справа самих редакцій наших добрих, популярних національних часописів: чи зайдуть вони в кожну сільську й міщанську хату, чи ні. Інша річ, що для того роду часописів повинна бути власна національна цензура, що не дозволяла би нарід деморалізувати, розсварювати, баламутити, демагогією псувати.

Це все не повинно нам бути байдуже. Годилось би всім інституціям покликаним до цього, порозумітися й виробити плян пропаганди друкованого слова серед найширших народніх мас і пропагувати всіми силами, всіми способами!...

Піддаю цих кілька думок під ширшу увагу. Хай кожний, занепокоєний теперішнім станом нашої нації, докине своє слово. Може вкінці дасться знайти лік на той бацилі, що розслаблює, обезсилює й на диво цілому світові тримає в неволі великий український нарід.

О. Кисілевська.

Йордан у краю та у Львові.

Недосяжний своєю красою наш обряд звеличує ще празник, якого не має латинський обряд. Це Богоявлення, празник всенародньої водохрещі, на памятку хрещення Ісуса Христа в річці Йордані. Святкує його український нарід дуже величаво і ця обставина відбивається корисно навіть на тій частині нашої людности, яка в ріжних часах і з ріжних причин відреклася свого обряду.

А хоч теперішні християнські свята переняв наш нарід разом із світлом Христової науки, то всеж він святкує їх по своєму і дає місце таким звичаям і закликам старославянського культу релігійного, які не шкодять Христовій науці. дотого зберігають преждевічну славянську традицію, котру інші славяни вже давно стратили під натиском неславян. Завдяки саме пребогатій народній культурі, ми залишилися народом з усіх славян найбільш славянським. **Ми тепер властивий пень усього Славянства, а це на майбутнє малоб мати і деяке значіння практичне.**

На Богоявлення святить український нарід воду скрізь, як довгий і широкий край, де є церква і бодай один священик при ній. Гарний цей звичай існує вже тисяч років (рахуючи від св. Ольги, першої княгині-християнки). Йорданом стає кожна річка, потік, став, всяка животеча чистої води, навіть криниці та джерела. Одно таке джерело м. ін. було в 14. віці у селі Валява коло Перемишля, а що люди здавна святили там „Ярдань", отже й джерело те назвали „Святець".

Йорданське водосвяття святкує український нарід всюди однаково. За дитячих років ми бачили його в рідним містечку Комарні. А потому по ріжних містах: у Львові, в Кракові, Сяноці, Перемишлі, Ряшеві, Ярославі, в 1908 р. на Дніпрі в Києві, а за нашої держави знов у Києві і в 1920 р. в Камянці Подільському і т. д. З того винесли ми враження, що наш нарід святкує Йордан всюди так, як звичай той вкорінився ще за давних віків.

„Щедрівку" зустрічає наш нарід постом до вечері і свяченої води, яку святять окремі церкви напередодні Богоявлення, звичайно у великих „куфах". Одночасно Братство (парубки) і церковний причт дбають, щоб на ріці чи на ставі у звиклому місці приготовити „тоню" до завтрішнього, великого водосвяття. Вони рубають більшу полонку, кригу витягають на верх, ріжуть її пилою на бруси і ставлять з них коло полонки (з противної сторони) великий хрест. Хрест зливають іще водою, аби замерз в одностайну цілість. Полонку і хрест прикрашують звичайно смеречиною.

На Богоявлення, отже в сам день Йордану, ціла громада по Службі Божій виходить процесією на приготоване місце на річці. По містах, де є більше церков, процесії виходять з усіх церков і правиться водосвяття соборне. Посвячену воду черпає нарід дзбанками і несе до дому. Там перехрестившись тричі, пють її всі натще, перед обідом. Тимчасом господар, взявши частину свяченої води і кропило, обходить свою царину і проганяє нечисту силу від своєї господи. Решту свяченої води переховують на всяку наглу поміч аж до другого року.

Даремно булоб тут називати всі звичаї, що їх наш нарід звязує водно зі святом „Щедрівки". Пють люди свячену воду і дають її трохи худобі при водопою. Тісто у свяченій воді розроблене, дають також полизати тварині. Але скоріше господар з цього тіста маже хрести по стінах. Маже їх в хаті, в клуні, оборі, в коморі, на всі чотири сторони світа. Хату білять і хрести зникають. Але там, у клуні, чи коморі, стоять вони неткнені, стоять довго-довго. І що гадаєте? Чи є де маляр, гідний створити щось більш зворушливого, як ця картина, що її мажуть мужицькі руки? Прижмуріть лиш око, а побачите дивне цвинтарище. Хрести за хрестами і ген далеко хрести ще прадідні, почорнілі, ховаються поза новішими.

Як бувало по краю, таксамо було у Львові. Колись, ще в княжій добі, Львів святкував Йордан дуже величаво соборним водосвяттям на річці Полтві, чи на її озері. Від нинішних Гетьманських валів по Клепарів, Головсько і Знесіння, тай ще далі, стояло велике озеро. Були там і млини. Таким теж млином, одним з найстаріших в княжій добі, був і хутір „Мелехів", нині село Малехів.

Після упадку Галицької держави прилюдне свято Йордану у Львові впало на кількасот років. За всі прояви української прилюдної богослужби магістрат карав священиків і людей. Не вільно було на похороні нести містом запалену свічку, явно йти українському священикові з Найсв. Дарами до недужого, дзвонити у великий дзвін і т. д. Багато слави і лаврів щирого патріотизму придбала собі за те наша Ставропігія — очевидно доки вона стояла на рідному ґрунті, з якого виросла. Довгий час наші предки у Львові святили воду окремо, під крилами своїх церков. — Краща доля засвитала для українського народу в Галичині щойно від 1772 р., від коли той край забрала Австрія. 18 років, себто за Марії Тереси та її геніяльного сина і співреґента, а потому самостійного монарха Йосифа II. до 1790 р. був час, який вже потому ніколи не повторився. То був час сприятливих можливостей, а Йосиф II був єдиний монарх, що хотів бути добрим опікуном для нашого народу. Але тодішні провідники цього народу не доросли до тої хвилини. Самі не мали ніяких ширших потреб, ніяких бажань і брали ліниво навіть те, що їм давали. Зрештою вони стояли майже в одній лаві з тими, з якими цісар Йосиф II змагався.

Тільки на церковному полі були заходи підняти наш українсько-католицький обряд. Тоді гурток щонайкращих представників українського народу заходився перед владою привернути стародавній звичай публичного Йорданського свята у Львові. Людьми тими були: Сеніор Ставропігії **Яків Березницький**, архипресвітер Святоюрського крилоса і вельми заслужений історик нашої церкви, пізніше барон де Найштерн і власник цісарського ордену Леопольда **о. Михайло Гарасевич** і парох Волоської церкви **о. Іван Гарбачевський**. Завдяки тим заходам, українці міста Львова святкували перший раз по віках знов св. Йордан величаво 1789 року і львівський епископ **Петро Білянський** посвятив воду у криниці на ринку напроти нинішної „Просвіти".

Від того часу аж по нинішній день щороку виходить процесія на ринок, де відбувається архиерейське водосвяття. Процесія виходила завсіди з Волоської церкви, тільки в останніх роках виходить з церкви св. Спаса на Краківській вулиці і свячення води відбувається в ринку вгорі, при другій нарожній криниці (всіх є 4) напроти вул. Домініканської і аптики Терлецького. За австрійських часів у цьому святі брали участь представники влади державної, автономічної і військо.

Д-р Н. Пеленський.

Ще про українську кооперацію на Волині

ТА ЇЇ „ОПІКУНІВ“.

Недавно читали ми в „Ділі“ про закриття Районової молочарні в Княгининку враз із усіми збірнями і що повітовий староста в Луцьку наказав її примусово зліквідувати (диви „Діло“ ч. 244 з 5. XI. м. р.). Сьогодні хочемо поінформувати читачів про новий удар у нашу молочарську кооперацію на Волині. **Повітовий староста в Луцьку видав доручення на примусову ліквідацію Районової Молочарні в Жидичині.** Для ілюстрації подаємо відпис рішення повітового старости в Луцьку:

„Starosta powiatowy Łucki L. P. 8. Łuck, dnia 23. grudnia 1937 r. Do Zarządu Rejonowej Mleczarni w Żydyczynie, gm. Kiwerce.

Na zasadzie art. 7. rozp. Prezydenta R. P. z dnia 22. III. 1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji (Dz. U. R. P. № 36. poz. 342.) w brzmieniu ustawy z dnia 28. XII. 1934 r. (Dz. U. R. P. № 110, poz. 976) **wobec nie zastosowania się dobrowolnie do mego zagrożenia z dnia 17. XI. 1937 r. w sprawie zlikwidowania mleczarni i jej filij, zgodnie z mym zagrożeniem zarządzam przymusowe unieruchomienie mleczarni w Żydyczynie** i jej filij przez nałożenie pieczęci na urządzenia mleczarni. Od tej decyzji przysługuje prawo wniesienia odwołania do Wołyńskiego Urzędu Wojewódzkiego w Łucku za pośrednictwem Starostwa w terminie 14 dni, licząc od dnia następnego po jej doręczeniu. Odwołanie nie wstrzymuje wykonania. Starosta Powiatowy A. Scherantz.

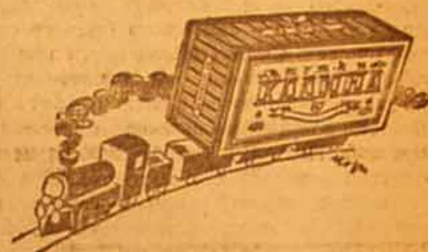
По закриттю Районової Молочарні в Княгининку і розвязанню філії Т-ва „Сільський Господар“ у Луцьку, представники Р. С. У. К., Маслосоюзу і Сільського Господаря при участи голови Парляментарної Репрезентації посла В. Мудрого, пішли в цій справі 23. листопада 1937 р. на авдієнцію до міністра внутрішніх справ премієра Славой-Складковського, а дня 24. листопада м. р. ті самі представники мали авдієнцію у міністра хліборобства Ю. Понятовського. Крім цього, як повідомляє „Кооп. Молочарство“ за січень 1938 р., оба члени Дирекції Маслосоюзу інж. А. Палій і А. Мудрик, інтервенювали дня 23. XI. м. р. у справі закритої Р. М. в Княгининку у волинського воєводи Юзефського. Здавалося нам, тут на Волині, що по тих інтервенціях припиниться нагінка на наші чисто господарські установи. Тимчасом діється навпаки, бо вже в місяць по тих усіх авдієнціях приходить зі староства в Луцьку розпорядок на примусове закриття ще одної господарської установи — Районової Молочарні в Жидичині.

І це діється саме тоді, коли біда та господарська нужда затискають чимраз сильніше свій перстень по наших волинських селах. Це тоді, коли село душиться від безробіття, а червоний сусід знаменито це використовує для своєї пропаганди. Відповідальні чинники замість підтримати здоровий процес волинських селян, яким є організування і творення ріжних господарських установ для поборювання страшної господарської нужди, яка панує на Волині, роблять якби на злість; під плащиком ріжних санітарно-будівельних та інших приписів нищать багатолітні надбання своїх громадян. А нищать лише на те, щоб на цьому місці будувати і основувати чужі, для наших волинян, установи. Варшавський ревізійний звьонзек враз із „Звйонзком Спулдзельні Яйчарскіх і Млечарскіх“ у Варшаві веде зовсім отверто акцію, щоб відірвати всі наші районові молочарні на Волині від торговельного контакту з „Маслосоюзом“. Але забувають усі ті панове, що волинський селянин є вже такий свідомий, що не понесе свого молока до польського „Звйонзку Млечарскего“ тоді коли він бачить, як насильно закривають молочарні у співпраці з Маслосоюзом.

Врешті, як волинський селянин може давати своє молоко, свою працю, до чужонаціональних установ, до яких не має ніякого довіря? Ну й не диво. Бо як можна мати довіря до установи, де діються такі речі, які польська преса називає „скандалем спулдзельчим“.

А саме на днях принесла польська преса, зокрема краківський „І. К. Ц.“ довшу статтю п. н. „Скандаль спулдзельчи“, де змальовує нездорові та забагнені відносини в польській кооперації. Говориться там про ганебну господарку в „Звйонзку Спулдзельні Яйчарскіх і Млечарскіх“ у Варшаві. А саме директора цього кооперативного „Звйонзку“ п. Паскевіча негайно звільнили, а водночас проти нього ведуть слідство. Також перевели зміну цілого проводу цієї кооперативної польської установи. Слід підмітити, що цей пан Паскевіч був також

ЛЮБОВ ГУМЕНЮК ЛУЦІВ. 2

Три тарілки.

Думка про Свят-вечір відсунула від нього прикрі слова про весняний натяк пана Нагурського. Не находив у теперішности осяяній чаром Свят-вечора нічого ворожого, нічого грізного для себе.

Мав ще винести скриньчину зі сміттям униз і справді був би „фертіг“. Але високе вікно вабило очі, що могли крізь нього летіти далеко, у слід за багряною кулею сонця. Потапало у синюватому мряковинні... Михайло не бачив блискучих від морозу дахів, коминів з розвіяними чупринами, очі наче дивились на те, що несподівано пробуджувалось у душі.

Широкий став, білий, тихий, вкритий гайвороним-дітьми з санчатами на мотузку. Заквітчані сухим зіллям чисто облиті образи над столом з мисками голубців і цей куточок, де сідав батько з „дідухом“ праворуч.

Темніло на коридорі. Зимну потьопав пан меценас блиснувши на Михайла золотою обвідкою окулярів і брехнув його пес на радощах. Служниця пані Вядровської потягла „О, муй розмаріне“ брязкаючи посудиною.

А для Михайла — золотими іскорками мінилась тільки зірка несмілива, ще блідесенька...

Подумав, що треба йому вже йти домів — до маленької кімнати, що звона віконцями заглядала на тулицю. Небагато вона бачила світа. Води до половини коліс, подеколи й кінські ноги до колін, сніг, що під ними перемінювався у чорну гадюку.

Михайло не любив її: докучали його і спокою не давали ті тіні, що безупину перебігали по стінах, ті тіні, що їм поосвітку не було.

У свято він хоч і без роботи, крутився по коридорах, біля воріт й на вулиці, щоб тільки не зачинятись у цій „скриньці“, наповненій жахом плісняви та смаженої цибулі.

Крім цього ця кімната відмежовуючи його від усього світу, наповняла його голову гадками про своє буття, а нелегке і негарне.

Волів уже чужим журитись, ділитись навіть з паном Нагурським його каменичними турботами, як поринати у своїх, власних. На „першому“ думав про ту „індичку“, себто про паню Матурську, що кожного місяця каже йому направляти піч у кухні. На подвірі погрожував обидвом „хайдерникам“ Іцьові та Майоркові, що плюють йому з рундука на капелюх. Минаючи „15 нумер“ журився, що дочка пані Зигмунтової не хоче йти за „статечного“ залізничника.

Це все пропадало від нього, як тільки переступав свій поріг. Зате йому назустріч виринало зпоза кухонних дверей біле, аж прозоре жінчине обличчя, з сумними, завжди червоними очима.

Вона частенько плакала. Але тоді, як він не бачив, бо сердився, робив „бреверії“ у хаті.

Почала плакати перед трьома роками, тоді, як Андрій пішов від них у світ. Михайло не спиняв найстаршого сина. Бачив, що жити важко, бо у фабриці мила „аредукували“ його — тай що робити? Адже і він сам колись пішов у світ, — звільнив батькову голову від жури про нього — й „якось“ живе! Катрі сказав, що ще не знає чого плакати і сховав Андріїв кожух біля своєї куртки, підшитої лисом.

Сам не знав, чому подумав „іще“, але воно було віще й сповнилось до крихітки. Рік пізніше пішов і Степан, для якого не стало праці на залізниці, а перед півроком подався туди і третій син — Олексій.

Світ широкий безжурно поковтнув Михайлових синів безслідно, не подав про них і вісточки батькам.

Михайло не казав уже жінці „Не маєш чого плакати“, нераз був би і сам заплакав, якби не соромився „баби“.

Наймолодший Юрко не дозволяв закріплюватись смуткові в батьковій душі. Мимохіть веселив хату своїм безтурботним румяним личком. Нераз батько боявся, щоб і він не забажав тікати від нього — бо чув, що і його не зможе затримати при собі. Михайло добре памятає, як його батько розвів безпомічно руками перед ним:

— Хочеш іти... іди... не буду тобі долі псувати! Може тебе десь туди щастя дожидає. Йди...!

Михайло так нераз їдко регочеться з цього щастя аж гомін йде коридорами...!

Потемнішало золото зірок за вікном на темному гранаті неба. Вони мінились майже міддю, ласкаво посміхались до Михайла. Зідхнув, обіруч обійняв смітничку і потягнув униз.

Майнула радісна надія на Юркові колядки, на ялинку, що на ослінчику під вікном простягала до вулиці зелені гілки.

Дома було тихо, чисто, святочно, привітніше як звжди.

Михайло поваром обмився, одягнувся у все нове і пригладив вуси.

Юрка не було дома, жінка варила у кухні вареники і балакала з наймичкою пані Матурської — Орисею.

Михайло походив довкола стола застеленого квітчастою скатертю, постояв біля вікна і занудьгував. Якось ніяково було йому, чи радше його рукам без діла. Просто соромився за них, що „висіли“ дармуючи.

Хопав їх у кишені, закладав за спину і врешті пристанув біля дверей у кухню. Катря розказувала Орисі якусь свою ще дівочу пригоду; обидві сміялися й жартували. Михайлові дивно стало, що нині жінка забула про дітей.

Нині на Свят-вечір він не сердився би на неї за сльози, навпаки, вона повинна б нині бути зросити пуску їхньої хати.

(Докінчення буде)

—o—

великою „рибою“ в „Звйонзку Ревізййнім“ у Варшаві, який то „Звйонзек“ є контрольною владою „Звйонзку Спулдзельні Яйчарскіх і Млечарскіх“.

Згаданий польський часопис пише, що це не тільки компромітація людей, але щось більше — компромітація системи — тобто польської кооперації. А дальше читаємо: „Зловживання в польській кооперації не виїмком, але є це явище, яке виступає досить часто. Кооперації часто надуживають для деяких цілей, як плащика, який покриває діла, що не мають з кооперацією нічого спільного. — **Польські кооперативи мають „коротке життя, велику смертність, і, на жаль, велику проступність“.**

Стільки пише польська преса про польську кооперацію.

Не дуже боліла б нас голова за те, що діється у наших сусідів, якби ми не мали перед очима нашої кооперації, якби насилу не втягали частини наших кооператив саме під „опіку“ тих „звйонзків“ про які навіть польська преса не дуже то підхлібно пише.

Ми можемо з гордістю ствердити, що українська кооперація є вільна від цієї пошести. Українська кооперація стоїть на твердих і здорових підвалинах. Нашій кооперації присвічує велика ідея — двигнення народу з матеріяльної і духової нужди. Де цієї ідеї нема там може прийти деморалізація і особиста нажива.

І тому волинський селянин так дорожить своєю кооперативною установою, бо знає її вартість. Компетентні чинники повинні раз уже скінчити з усіми тими шиканами, які видумують непокликані люди і дати спокійному волинякові хоч трошки свободи в господарських справах. Хай і йому буде вільно, як кожному громадянинові в іншій частині краю, працювати над поправою свого злиденного життя.

В дотеперішніх умовинах волинський селянин-хлібороб не може у себе навіть завести зачатків раціональної господарки, бо всі ці установи на яких він спирає цілу свою господарку, адміністраційна влада розвязує, чи наказує їх примусово ліквідувати. Яка користь з цього для держави? Адже обовязком влади є дбати, щоб піднести добробут своїх громадян, а не причинятися до їх зубожіння.

Волиняк.

Йорданська щедрівка має бути доходом для Рідної Школи. Львів, Сикстуська 46.

ЧЕСЬКА ПОЛІТИКА НА ЗАКАРПАТТІ

В ОСВІТЛЕННІ НІМЕЦЬКОГО ПУБЛІЦИСТА.

У „Берлінер Берзен Цайтунг“ з 11-го січня ц. р. появилася стаття праського кореспондента того часопису п. н. „Чи русини пробудяться?“ Це короткий погляд на чеську політику у відношенні до українського Закарпаття. На вступі автор пише, що русини (в оригіналі: Рутенен), народ, що ще не пережив моменту своїх народин — це вітка українського народу, що за цілі століття втратила звязок з матірним пнем. Це країна, якої багацтва ще невикористані. В хатах людности панує нужда. Культурний захід Европи ледви злегка торкнувся незмірного спокою тих гір.

„Перед кількома тижнями — читаємо далі — праський уряд зарядив між русинами плебісцит, якого в середущій Европі напевно не стрінеш. Батьки шкільних дітей мали заявитися, чи в руських школах мають учити українською, чи російською мовою. Цей засіб дивоглядний ще й тому, що його ужили серед членів одного і того самого народу, якого кількість — це кругло дві третини всієї людности тієї країни. Одночасно з Підкарпатської Руси надійшли вістки про арешти нібито великоукраїнських агентів, що співпрацювали з великоукраїнською централею пропаганди у Львові. Висліду голосуваня ще нема, але більшість заявилася за введенням російських підручників (?). Українцями заявилися мешканці гірської смуги Підкарпатської Руси від ужоцького просмику до Рахова та Ясіня. Але там, де вплив влади міг бути сильніший, а саме на гірських клинах, що врізуються у південь, мешканці заявилися за російською мовою.

„Ця боротьба за мову навчання кидає відмовне світло на змагання чехів вирвати вітку українців, що живуть на Підкарпатській Руси, з матірного народу і зросійщити її. Бож це не припадок, що чехи назвали цю країну не „Карпато-Рутеніен“, тільки „Карпато-Русслянд“. Аджеж для праського уряду багато доцільніше, щоб русини пересякли „російською національною свідомістю“, ніж малиб вони злитися духово й культурно з українством поза межами держави. Ясно висловився про це недавно часопис „Бразда“, орган чеської селянської молоді, який писав: „Не можна цього пересочити, що ті, що вживають української мови, говорять про створення культурної єдности 40-міліонового народу українців, що живуть у чотирьох державах Східної Европи, а це в практиці означає змагання до створення майбутньої самостійної України“. Думка чехів, щоб зросійщенням Підкарпатської Руси запевнити собі базу для коридору до Московщини, має вже більше, як 80 літ. Бо вже в рр. 1854. до 1867. яких 80 чеських загорільців, настроєних панславістично, намагалися прищіпити на Підкарпатській Руси свої русофільські ідеї, щоб таким чином протиділати мадяризації русинів. У карпато-руських архівах знаходяться ще й сьогодні катастральні мапи в російській мові, що їх тоді чехи рисували. Австрійсько-мадярський договір з 1867. р. припинив ці затії. Але мадяри не могли не допустити до того, щоб вищі верстви русинів не приєднувалися до панславістичного руху та, щоб російська мова не стала мовою освіченої верстви на Підкарпатській Руси, при чому народ жив собі далі, не беручи ніякої участи в тій акції. Після 1918. р. чехи навязали до тієї традиції.

Далі автор розказує про те, як чехи намагалися розділити закарпатських українців на дрібні вітки, записуючи їх у часі конскрипції як українців, карпаторусів, русинів, руснаків і навіть білорусинів як чеські політичні партії потворили при собі українські чи пак: руські секції і відібрали справжнім українським партіям збаламучених виборців у часі виборів до парляменту, наслідком чого українські партії дістали всього 14,9 відс. голосів (комуністи 20 прц., чеські аграрії 20 прц. решту — інші партії). Чехи не вагаються вмішуватись навіть до релігійної ділянки, щоб і тим засобом привязати цю країну та її людність до Праги. Те саме і в шкільництві. „Серед таких обставин — кінчить автор статті — зрозуміла є вимога національно свідомих українців, щоб чехи зреалізували заповіджену в конституції автономію“.

—o—

Чому ПАТ інформує фальшиво про українців?

У вчорашньому числі „Діла“ вмістили ми новинку п. н. „Як ПАТ інформує пресу“. Вертаємося до цієї справи сьогодні, щоб підкреслити, що ПАТ від довшого часу доволі часто містить у своїх бюлетинах неперевірені вістки, що торкаються українців, які після того виявляються неправдивими. Так була виссана з пальця вістка ПАТ-а про те, що в Медиці українські змагуни вбили польського спортовця, виявилася вповні неправдивою недавня вістка про те, що український священник у Брідщині в часі празника зневажив поляка-торговця девоціоналіями, якого хотів усунути з церковної площі, а тепер ось така-ж тенденційно неправдива вістка про виступ представника України на недільних зборах ЛОЗПН-у.

Не знаємо, з якою метою робить це Польська Телеграфічна Агенція, яка напевно не здобуде собі довіря неправдивими вістками. До того ПАТ наставляє проти себе українське громадянство, що не може спокійно вичитувати безпідставних наклепів на себе у бюлетинах установи, яка в першу чергу покликана зберігати обєктивність та обовязана передавати у своїх комунікатах тільки вістки, згідні з дійсністю.

Інтерпеляція в справі шкільного плебісциту.

На засіданні сойму 22. грудня 1937 вніс пос. В. Кузьмович інтерпеляцію у справах, що торкаються цілости й ходу недавнього шкільного плебісциту. Інтерпеляція обширна й обхоплює матеріял із 14 повітів. Її прийнято до маршалківської ласки щойно на засіданні сойму 13. січня ц. р.

—o—

З польської преси.

МОДА НА МАНДЖУ-КУО.

Поява кількох польських книжок, що безпосередньо чи посередньо торкаються української справи, і потім Народній Зїзд УНДО, викликали в польській пресі широкий відгомін. Між іншим у літературно-мистецькому тижневику **„Просто з мосту"** знаходимо статтю Карла Степана Фрича п. н. „Українська справа", що написана з приводу книжок В. Бончковського „Ґрунвальд чи Пилявці?" й Артура Гурського „Неспокій нашого часу". На маргінесі тих книжок автор статті так міркує:

„І тут доходимо до точки, для нашої національної опінії може найбільш дражливої — до питання повстання в майбутности якоїсь незалежної, але в кожному разі зорганізованої у свою державу України. Цю програму здискредитували у нас як масонський і німецький плян, для нас виразно шкідливий. І я не думаю, ясна річ того заперечувати, що створена в такий спосіб Україна булаб для Польщі чимсь згубним і лихим, бо це ясне, — але-ж si duo faciunt idem, non est idem. І Україна, яку створилиб ми і для нас, як свого роду наше Манджу-Куо, мала би зовсім інший характер.

Бо треба звсувати собі, що велика імперіяльна експанзія не може йти самими тільки шляхами анексії, але мусить спокуситись організувати свої власні держави і домінії. Особливо єдина сьогодні доктрина національної держави дає тим анексіям дуже виразну і вузьку межу: — постулят єдности і спаєности державного організму. Але великий нарід мусить мати своє широке запілля і свої шляхи впливів не тільки культурних, але й економічних та політичних.

Колишня Польща мала у свому безпосередньому володінні цілу Україну — не тільки Київ, але малощо не сьогоднішній Харків та Донбас. І втратила її саме тому, що це не було якесь володіння посереднє та умілне. І нова Польща мусить назад вернутись на ті землі. Створити там якусь західню державу, для України, як західнього народу, і якось звязати її з собою. Це направить помилки давньої історії й обом народам вийде на добро."

Японія матиме в новітній історії світу велику „заслугу", що створила моду на Манджу-Куо. А мода, як мода, завжди зараздива.

„СПЕЦ".

Варшавська міська управа хоче вибрати Сільщину на відпочинковий район для своїх службовиків. Цю думку витає у **„Курієрі Варшавсь-ому"** якийсь „спец" від Бойківщини, що використав нагоду, щоб пописатися своєю ерудицією:

„Називають їх бойками; називають, бо самі, говорячи про себе, вживають модінього тепер терміну: українці. Так то воно вже діється, що чим дальше посуваємось у часі, тим менше таких назв — як гуцули, лемки, бойки; тонуть дрібні струмки у морі української пропаґанди.

„Ніхто з нас не має наміру перечити, що русини, які живуть у тутешніх горах, належать до іншої племінної вітки, ніж гуцули і лемки. Але — з хвилиною, коли паде термін „українець", зачинається під кермою ворогів усього, що польське, організаційна праця, якої посів якже часто буває зловіщий."

Це занадто „спеціяльне". Може бути, що хтось це розуміє.

Найкраща подяка Рідній Школі за святочні бажання приходить чеком Рідної Школи.

Як роблять з мухи вола.

КРАКІВСЬКИЙ „ІКЦ." НА ПОСЛУГАХ „ЛЬОЯЛЬНОЇ СТАРОРУСЬКОЇ ІДЕОЛЬОГІЇ".

Є в Самбірщині село Зарайсько. Чисто українське, трохи скомунізоване, як багато інших сіл, що були під впливами радикальної партії. В селі є читальня „Просвіти", кружок „Рідної Школи", „Сільського Господаря", кооператива для загального закупу і збуту „Спільна Поміч", кредитова кооператива, і до 1-го серпня м. р. була відбірня молока Районової Молочарні в Берегах.

Село належить до найсвідоміших у повіті. Але... не має доступної дороги до Самбора. Треба їхати пільною дорогою до Берегів і щойно звідтам є вже бита дорога до шоси Львів—Самбір. Зарайські громадяни захотіли цю пільну дорогу перебудувати на більшу громадську дорогу. Цьому спротивилася громада Береги, — пільна дорога йде полями Берегів. І на тому тлі почалася між громадами „війна". Дійшло до того, що Зарайсько в розгарі цієї гризні за дорогу перестало давати молоко до відбірні Р. М. в Берегах, що була в Зарайську. Це використали ліві елементи і для скріплення роздору відкрили окрему відбірню молока під приватною фірмою, яка, до речі, до нині не зареєстрована ні в Хліборобській Палаті, ні в суді, тільки адміністраційна влада дала їй з місця дозвіл „на тимчасовом пшерубкен масла".

Це, здавалосяб, мале, льокальне, непорозуміння між двома громадами і хвилеве припинення достави молока Р. М. в Берегах із Зарайська дало притоку краківському українножерному „ІКЦ." до злобної та брехливої статейки п. н. „Масова дезерція з шереґуф вояйонцего українізму", у якій читаємо:

„Цілі села громадно переходять під старо-руський прапор. Українські села (в ориг. руске) на самбірському Підкарпатті були довгі роки доменою майже безконкуренційних впливів українських політичних партій. Сільська кооперація була зорганізована в Центросоюзах і т. п. організаціях української кооперації, а на ведення культурно-освітньої праці мали монополь тільки „Просвіти" і „Рідні Школи". Цей стан есконтували, розуміється, українські націоналістичні агітатори для своїх цілей.

„Сьогодні настав у ментальности української (в ориг. руской) селянської людности Самбірщини характеристичний та особливий зворот (?!). Вона пізналася на фарбованих лисах та у висліді відвернулася від української агітації. Щораз частіше маємо випадки переходу з українізму на льояльну староруську ідеольогію (?!).

„Такий масовий (?) перехід (?) трапився в останньому часі у селі Зарайсько, де вся, недавно ще українська людність заявилася „спонтанічне" старорусинами. Місцева молочарська кооператива (?) виступила з українського Союзу і зголосила приступлення до „Ревізійного Союзу Руских Кооператив", а замість „Просвіти" оснували в селі читальню ім. М. Качковського(?!)."

Що скажуть на це громадяни Зарайська? Чекаємо на їх відповідь, якою повинна бути полагода конфлікту за дорогу та навязання звязків з Районовою Молочарнею в Берегах, щоб показати всім „Кур'єркам", що їх радість передчасна, що наші хвилеві непорозуміння — це не роздор, на який вони чигають, що ми завжди і за всяку ціну збережемо національну єдність.

А. Самбірський

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 4. Четвер, 19 (7) січня 1888.

„ТВЕРДІ І СВІДОМІ СЕБЕ РУСЬКІ ГРУДИ".

„Не маючи ані в делеґаціях, ані в державній раді, ані в соймі, ані в краєвому виділі, ані в повітових радах, ані в господарському краєвому товаристві, ані в інших автономних і неавтономних тілах відповідного гідности, силі і значінню руського народу заступництва; відсунені тимсамим від рішаючого впливу на хід і розвиток всякого роду державних і краєвих справ, а не маючи виглядів на скору поправу свого положення при теперішній системі — зістається нам тільки один вихід: зорганізуватись у свому нутрі так сильно, всесторонньо і тривало, щоби цей прикрий час перебути без утрати своїх національно-політичних прав, а рівночасно зрости на силі настільки, щоб всякі неприязні удари ломились об тверді і свідомі себе руські груди.

„Але така організація можлива тільки по створенню політичного Товариства, в якому зібралисьби усі патріотичні руські сили, що досі у роздрібленню хоч з повним пожертвуванням і з незвичайною витревалістю трудились коло справи нашого відродження; Товариства, якому ввесь руський нарід поручив би провід, керму, заступництво і всесторонну працю коло свого добра, а котре то Товариство стоялоб з усією бодрістю та неустрашимістю на сторожі незадавнених прав австрійської Руси.

„Цим здійснилиб ми давно всіми відчуту потребу: знайти центральну точку для всіх щирих патріотичних змагань, знайти твердиню для оборони предками нам переданих святощів, знайти живе заборо проти всяких нам неприязних затій.

„Своя поміч найкраща і найбезпечніша. Це відома і стара і правдива. А свою поміч зможе нам подати тільки таке товариство, в якому всі невідродні сини Руси подадуть собі теплу і щиру руку до спільного діла".

Це початок вступної статті п. н. „День 2. лютого", що підготовляла громадянство до Загальних Зборів „Народньої Ради". Чи хоч одна фраза з неї сьогодні неактуальна?

ЙОРДАН У ЛЬВОВІ.

„Свято Богоявлення обходили вчора львівські русини, як і щороку, з великим торжеством і при великому здвизі народу. Перед 9. год. рано відбувся торжественний вїзд Впреосв. митрополита Сильвестра до Успенської церкви. Впреосв. митрополит їхав шестірнею красних коней, запряжених до парадної карити, а попереду їхав на сивому коні крилош. Білинський. Коня вели два льокаї в синій лібереї і на асиста ступав по обох боках відділ артилерії з добутими артилерійськими ножами. По богослужбі з Успенській церкві довершив водосвяття Впреосв. митрополит в асисті архидіякона о. Готеровського і цілої капітули. Архипресвитер о. Сінгалевич все ще недужий і тому не був присутній на торжестві. В цьому торжестві взяли також участь усі львівські парохіяльні церкви, оо. Василіяни і питомці латинського обряду. Зі світської влади репрезентувало намісництво — двох радників намісництва (намісник п. Залєський не явився, як кажуть через недугу); з краєвого суду був віцепрезидент Канне; фінансову дирекцію заступав один радник, почтову дирекцію радник Ладось. З краєвого виділу явилися: краєвий маршалок ґр. Тарновський, радн. Бережницький і п. Петруський. Дальше була університетська влада і політехніки проф. Медведський, президент міста Мохнацький, директор поліції п. Кшачковський і т. д. Хор складали питомці руської духовної семинарії. Підчас торжества асистували і давали сальви дві компанії піхоти 15. полку з музикою; крім того було уставлено багато війська для втримання ладу. По довершенні водосвяття обійшла процесія при звуках музики довкола ринок і вернулась назад до Успенської церкви. Торжество закінчилося в 12. год. в полудне, а потім відбувся у Впреосв. обід, на який було запрошених коло 40 осіб майже виключно духовних, бо з цивільних були тільки д-р Клим Ганкевич і проф. Шараневич.

З українського життя у Кракові.

МАЛАНЧИН ВЕЧІР. — ЯЛИНКА „Р. Ш."

Дня 13. І. відбувся заходом місцевого Союзу Українок у салі „Просвіти" традиційний Маланчин вечір.

Дня 16. І. кружок „Рідної Школи" уладив у салі „Просвіти" рідношкільний вечір з ялинкою, деклямаціями та хоровими точками.

ОТВОРЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ ХАРЧІВНІ.

Дня 16. І. отворено студентську харчівню при вул. Асника ч. 3. Харчівня має дуже гарне поміщення і всякі дані до розвитку. Покищо про це не можна нічого більше сказати, бо все залежить передовсім від скількости виданих обідів. Перший день дав підстави сподіватись розвитку своєї власної, так дуже потрібної харчівні.

М. Б.

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Перед новелізацією закону про устрій адвокатури.

Наша адвокатура повстала в Австрії, в часі лібералізму, що конституційним законом з 6. липня 1868 р. (В. з. д. 96) скасував провізоричну адвокатську ординацію з 16. серпня 1849 р. [...] у § 1. того закону постановив, що до виконування адвокатури у всіх краях, що є заступлені в Раді державній, не потрібно ніякого іменування влади, а тільки треба мати приписані вимоги до впису на листу адвокатів. А ці вимоги були такі: право громадянської приналежности, властиву правосильність, правничі студії і докторат прав, семирічна практика в окружному суді і шість[...] адвокатської практики та зложення адвокатського іспиту.

А замість давнішої такси, що була приписана за допущення до адвокатури, мав новий адвокат зложити стемплеву оплату на 10 (десять) [...] при вписі на адвокатську листу. Це [...], що замість виконувати адвокатуру на [...] концесії державної влади, прийшла [...] свобода, яка дозволяла виконувати адвокатську професію за виказанням цензусу вимаганих [...] студій правничих і практичного знання адвокатури.

[...] до адвокатури вільно було переходити тільки судовим радникам, що мали за собою [...] бездоганну судейську практику.

І ці вимоги зовсім вистачали, а проти відмовного вирішення Виділу Палати щодо вписку на листу адвокатів, мав інтересований адвокат право відкликатися до Адвокатської Палати та [...] до Найвищого Суду.

Коли австрійська держава вирішила дати своїм громадянам свобідні конституційні права, [...] з поступом цивілізації і культури самозрозуміло піднесла вона свою палестру на відповідне становище: вільної адвокатури з самоуправою. Та треба признати, що за Австрії згодом [...] рівень адвокатури у всіх краях і ста[...] на висоті свого завдання: знанням, життєвим досвідом і громадянським авторитетом, а [...] мала ніяких непорозумінь з адміністраційною владою ані з судівництвом, бо пошана ста[...] завсіди була на своєму місці і ніхто ані [...] адвокатів, ані з уряду ані з громадянства не відчував потреби в цьому предметі яких[...] нових розпоряджків або законів.

Коли Польська Республика перебрала державну владу, то ніхто у нас не думав про те, щоб могли погіршитися відносини між адвокатурою і урядом, між самими адвокатами або [...] громадянством і адвокатами. Але й до цього дійшло через методу уніфікації законодавства у між дільницях Польської Держави. На[...] використали адвокати варшавської округи, щоб у свої руки взяти керму всієї адвокатури в Польщі — хоч їхня адвокатура під російською [...] не могла досягнути такої висоти, щоб заняти перше місце супроти адвокатури в Австрії.

[...] вийшов новий зуніфікований закон про устрій адвокатури виданий розпорядком [...] з дня 7. жовтня 1932 р., що за[...] Начальну Раду Адвокатську у Варшаві як та[...] постанови про державний нагляд міністра справедливости аж до розвязання Адвокатських Рад і Начальної Ради Адвокатської.

Та взагалі ще цим законом вдержано адвокатуру як одиницю самоуправну, при чому окреслено обсяг адвокатського звання у трьох точках: уділювати правні поради, редагувати акти правні і оборонювати, як також заступати в судах і урядах.

Але майже рівночасно, новим нотаріяльним законом перенесено на нотарів виключне право робити контракти нерухомостей та окремими законами виключено адвокатів від заступства у дисциплінарних справах і карно-адміністраційних. Наслідком першого закону разом з високими судовими оплатами — адвокатський стан здебільша збіднів і такі прикрі умови для наших адвокатів тривають надалі.

Тимчасом вже знову підготовляють новий закон про устрій адвокатури у варшавськім соймі, що загрожує істнуванню адвокатури як вільного звання. Новий проект закону про устрій адвокатури ставляє, поміж іншими постановами — до адвокатських аплікантів такі вимоги до виконування адвокатури, що вони не залежать уже від доброї або й найліпшої волі адвокатського аплікванта, а від волі судової влади, що має його допустити до трилітньої суддейської практики і до зложення суддейського іспиту, бо аж після цього може він перейти на дворічну адвокатську практику.

Ось так будемо мати нових адвокатів, але кілько і яких адвокатів — це вже непевне. Одно певне, що ціла основа незалежного і свобідного адвоката, з закону з 1868 року, залишається тільки споминoм із давніх часів.

І те все якось так переходить, що ніхто з ширшого громадянства народів держави цим не цікавиться, начеб справа адвокатів нікого в громадянстві не обходила.

У правничій підкомісії і комісії варшавського сойму незамітно підготовляють таку важну в наслідках реформу адвокатського устрою, звану новелізацією, що не принесе громадянству нічого поступового, а тільки підкосить становище свобідного і незалежного речника права. А проте громадянство мабуть заінтересоване чимало в тому: які будуть адвокати. Тимчасом воно спокійно вичитує ті газетні новинки про новелізацію адвокатури і переходить на інші теми, не висказуючи своєї думки, щоб порушити прилюдну опінію до застанови над тим, що станеться з заступниками і оборонцями справедливости і слушности..

Як порівняємо покликаний на вступі закон конституційний з гаслом: щодо виконування адвокатури не треба ніякого іменування влади, з тим, що тепер плянують, то покажеться, що не йдемо вперед, а вертаємося взад.

Нам, сучасним адвокатам не буде вже гірше, а що буде з молодшим поколінням, — з найважнішою вільною суспільною професією, що є співчинником права і справедливости? Що буде, як того чинника не стане? За це є відповідальне все громадянство, без ріжниці народности.

Д-р Кость Левицький.

На основі розпорядку міністра суспільної [...] з 29. жовтня 1937 р. (Урядовий Денник Міністерства Скарбу з 30. грудня 1937 р. ч. 33, [...] 928) можна сплатити чинитьбами в натурі [...] залеглі поправки, що повстали перед 1. [...] 1938 р.: ґрунтовий, доходовий (I. розд.), наємковий, спеціяльний і від даровизн, [...] податків до тих податків. Отже платники [...] податків можуть доставити необхідні [...] і предмети до тих робіт, що їх фінансує фонд праці; можна теж доставити такі предмети, що їх дадуть безпосередньо на допомогу безробітним. Тому органи, що виконують роботи, фінансовані фондом праці, оголошують в дотичнія місцевости, які чинитьби в натурі, де, коли і по якій ціні будуть приймати залеглі податки.

Перед принаттям оферти устійнюють у скарбовому уряді висоту залеглих податків. Якщо нема залеглих податків, оферту про чинитьби в натурі відкидають або обмежують до висоти залеглого податку повідомляючи про це до 10-ох днів податника.

Якщо оферту приймуть — орган, що веде роботи, видає посвідку, на основі якої скарбовий уряд припиняє екзекуцію за залеглий податок, але лише до висоти принятих чинитьб у натурі. По виконанні чинитьб каса скарбового уряду або управа збірної громади приймає посвідку на покриття податкової залеглости з тим, що одночасно слід заплатити додатки до державних податків. Тоді теж платник податку дістає касову посвідку на заплачення залеглого податку.

ПЕРЕД ЗАГАЛЬНИМИ ЗБОРАМИ СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ АДВОКАТІВ.

Виділ СУА скликав Загальні Збори СУА на суботу 26. лютого ц. р. на год. 11-ту перед полуднем. Збори відбудуться у власній домівці при вул. Костюшка ч. 5/I. з таким порядком нарад: відкриття зборів — през. д-р К. Левицький; відчитання протоколу з попередніх заг. зборів; звіт з діяльности за діловий рік від 1. січня 1927 до кінця 1937 р.; загальний звіт секретаря; про делеґатури — референта делеґатур; касовий і з фонду підмог — скарбника і вкінці делеґата аплікантів адвокатури, та звіт контрольної комісії: вибори нового Виділу і Контрольної Комісії. Внески і запити. Приявність усіх членів СУА обовязкова.

•

Вже появилось чергове число журналу ЖИТТЯ І ПРАВО за грудень 1937 (9. X. Ч. 4), що його видають СУА та Т-во Українських Правників. Зміст цього числа такий Д-р К. Левицький: Провідні думки нашої кредитової політики в минулому і сучасному. — Д-р А. Павенцький: Справа лісового сервітуту: К. Л.: Що діється зі справою зміни права про устрій адвокатури? — З життя наших організацій. — Загальні Збори Адвокатської Палати у Львові. — Д-р Мих. Волошин: Арт. XVII. прип. впроваджуючих право про судове екзекуційне поступовання у теорії і практиці. — М. Д.: За орґанізацію аплікантів. — Посмертні згадки. — Оречення Найвищого Суду.

Сторінка без політики.

МУСОЛІНІ ВДОМА.

Приватне життя великих людей цікавило завжди і цікавить людей, що не мають змоги їх бачити ні безпосередньо з ними стикатись. Хочби славні люди не знати як скривалися зі своїм приватним життям, проте подробиці його життя таки дійдуть до відома цікавих. Людська цікавість не щадить ні Гітлера, ні Рузвельта, не пощадила теж і Мусолінія. Віденські та паризькі часописи містили чимало подробиць з його життя. У Парижі чимало сензації викликала справа фр. журналістки, яка чванилася, що була любовницею Мусолінія. Подаємо подробиці з життя Мусолінія, що їх опублікували віденські репортери.

Мусоліні спить зимою і літом під легеньким покривалом у шовковій піжамі. Йому завжди гаряче. Він не знає що таке холод. Мабуть переміна матерії в організмі відбувається із вульканічною силою, тому й виділює той організм тепла куди більше, як кожний інший чоловік.

Людина, що водить Мусолінія за ніс...

Година 5. вранці. Мусоліні встає з постелі, протягається й випиває шклянку звичайної холодної води. Це його перша і, як він залюбки жартівливо говорить, найважніша пожива за ввесь день. Коли в купальній кімнаті приготовляють для нього купіль, голяр Россі намилює Мусолінієві лице. Це єдина людина на світі, якій вільно водити Мусолінія за ніс і „змивати йому лице".

Приязнь диктатора з фризієром така велика, що Россі кожного дня розказує Мусолінієві найновіші римські сплітки, при чому зовсім не вяжеться у своїх оцінках. Недавно Мусоліні питався Россія, що нарід думає про війну в Етіопії.

Россі відповів:

— Не знаю, що про те думає нарід, бо я його не голю. Зате всі мої клієнти з тієї війни дуже невдоволені. Тільки один із них пішов як доброволець. Він мав, на основі судового присуду, відсидіти за обман 7 місяців, тому волів іти на війну і вдавати героя.

Сіньоре Россі має крім постійної платні від Мусолінія за голення власне заведення в середмісті, яке йде йому дуже добре хочби тому, що багато державних достойників хоче голитися в того самого фризієра, що й Дуче. Всеж таки воно не все можливе „Маестро" ні защо у світі не доторкнеться якої будь бороди, це роблять за нього челядники.

Воно й не диво: хто 20 літ дере бритвою твердий заріст диктатора 45-ти міліонів людей, той може дозволити собі на неприступність...

Вожд скаче на коні.

По виході з купелі Мусоліні їсть перше снідання яке складається майже виключно з овочів, здебільша винограду, відтак сідає на коня і чвалує по алеях парку, в якому стоїть його вілля „Торльонія".

У своїх їздах Мусоліні страшний: у найбільшому розгоні бере перешкоди, які загрожують йому упадком

— Не розумію життя без небезпеки — говорить часто Дуче. — Коли намагаюся іноді розвинути всі свої психічні сили, тоді мушу відчути, що мені щось грозить. Коли міжнародне положення важке, коли вимоги, які я сам собі ставлю, стають вищі і завдання, що ждуть мене при кермі держави — важчі й відповідальніші, тоді велю підвищувати перешкоди до моєї ранньої кінної поїздки. Коли беру шировий рів або вищий пліт — це додає мені сил перемагати політичні труднощі.

Хто знає, чи нема в цьому багато театральної пози? Перед огорожою парку стають раньком прохожі, щоб оглядати свого вождя, коли літом голий до пояса вганяє на коні доріжками. Вони глядять на нього з подивом і Мусоліні вдоволений всміхається та дякує фашистівським привітом.

Врешті їзда скінчена Мусоліні особисто відводить коня до стайні, частує його кісткою цукру та із задоволенням вдихує душний, гострий запах стайні Він каже, що пять міліонів селян вдихує щоденно той запах. Кінський гній нагадує йому хліборобство.

Іноді Мусоліні закидає традицію їзди. Цілими тижнями не показується до стайні та все своє замилування звертає на авто або мотоцикль. Його він жене повним газом по знаменитих автострадах довкруги Риму. Мусоліні при кермі бравурний, опанований, обчислює кожний метер, кожну секунду дороги. Закрути бере він при найбільшій швидкости. Ніякий самохід ані мотоцикль, що хотів би з ним зрівнятися, не дожене його. Мусоліні вірить у забобони й мабуть якась ворожка виворожила йому, що він умре природною смертю та що ніякі нещасливі випадки йому не грозять.

В гарячі дні Мусоліні виїзджає в сторону старої римської пристані, Остії. Заїздить на пусту пляжу. Самітний мандрівник сідає на піску, глядить на хвилі, що піняться й спиняє свій зір на далекому овиді.

Хто знає, про що думає Мусоліні?...

„Довкруги самі дурні".

Вже пізно. Шаленим гоном знову жене Дуче до Риму. В год. 8.30 диктатор сідає при бюрку в Паляццо Чігі. Але не завжди. Часом у у тій самій порі являється в іншому міністерстві: летунства, скарбу, освіти... Горе міністрові, коли він не точний! Взагалі Мусоліні дуже прикрий для своїх найближчих співробітників. „Бере" їх згори та з погордою, мало з ними говорить і ніколи їх не хвалить. Мова, якої він уживає в розмові з достойниками, перетикана видумками та грубими словами. Мусоліні не довіряє усім своїм міністрам, не виключаючи навіть свого зятя, Чіяно, міністра закордонних справ.

Мусолінієві здається, що його співробітники не мають ні таланту, ні характеру, ні замилування, ні темпа праці. Все, що роблять, роблять поволі і зле. І тому часто Мусоліні сам ловить за перо: пише прикази, реферати, часописні статті, телеграми. Змінити рішення міністра, наговорити йому дурниць і зневажити його це для диктатора дрібничка. Зате він любить нижчі категорії своїх співробітників, не достойників, але менших урядовців, возьних, службу і т. п. Для них він завжди має тепле слово, усмішку і стиснення долоні.

— Ці люди не роблять карієри завдяки мені. Достойники-ж мені її завдячують, хоч вони зовсім не варті більше, від тамтих...

Обід серед рідні.

Зовсім інакше поводиться Мусоліні у свому родинному гуртку! Година, посвячена рідні — це обідня пора. Цей обід відбувається тільки серед родини.

Дружина диктатора — Рахеля — сама ходить до кухні, сама приносить страви до стола й сама розділює пайки. Гостей при обіді не частують, так як у кожному іншому міщанському італійському домі.

Старші діти давно вже вийшли з хати. Віктор посвятився кіновому мистецтву і саме тепер є він в Америці. Бруно став військовим летуном. Едда вийшла заміж за графа Чіяно. При столі сидять тільки: Анна-Марія і Ромко, що постійно ставить батькові наївні питання. Беніто Мусоліні глядить розрадованим батьківським оком на діти й здається тоді, що в тому менті забуває він за турботи й обовязки людини, відповідальної за долю краю й народу.

Диктатор їсть мало: кусень риби і дрібку улюбленого макарону зі сиром та помідоровим сосом, овочі та шклянку води. Кави ні чаю не пє. Ковток вина пє він хіба тільки на спеціяльних бенкетах. Мусоліні не курить.

Проте він не любить — не зважаючи на цю театральність, яку завів до італійського життя — ніяких церемоній ні офіційних бенкетів. Всі паради — каже Мусоліні — не варт фунта клоччя. Я не привязую до них ніякої ваги. Вони добрі тільки для юрби...

Старий журналіст читає часописи...

По обіді Мусоліні не йде передріматися, щоби, мовляв, сало завязалося, тільки читає часописи. Він, старий журналіст, не може без них обійтися. Не дозволяє собі робити ні пресових витинків, ані оглядів, бо не довіряє ніякому пресовому референтові. Воліє сам переглянути кожну газету, яка його займає.

Що-ж читає Мусоліні? Перш усього „Пополо д' Італія", щоденник, який сам заложив і сам колись редагував. Досі ще пише він на сторінках того часопису статті, ніколи не підписуючись, видає далі ріжні доручення, наче давній, головний редактор. Нераз відзивається телефонічний звінок із палати Чігі в Мілано, де міститься головна редакція того щоденника. Мусоліні подає головні думки вступної статті, сварить на коректора за недоглянені помилки або звертає увагу метрампажові на поганий уклад вісток на сторінці. Іноді похвалить кримінального редактора, але часом кине йому телефоном слівце, що бідназі волосся дубом стає...

Інших італійських часописів Мусоліні не читає. Воно й нема за чим у них шукати. Вирівняна італійська преса не приносить ніяких несподіванок, нічого оригінально не насвітлює. Втім вона не має впливу на маси, які їй не вірить. Зате Мусоліні читає великі французькі, англійські та швайцарські щоденники. Зпрвела читає він пресу своїх противників.

— Приятелі бувають іноді — каже Дуче — такі дурні, що годі чого путнього або доброго від них сподіватися

Мусоліні переглядає Маркса.

По скінченій лектурі часописів, підчас якої Мусоліні нотує собі на куснику паперу свої уваги й думки, щоб відтак ними покористуватися, приходить черга на спорт. Часом Мусоліні плаває, іншим разом шермується із своїм учителем, іноді летить у простори в каюті великого, тримоторового бомбовика. По годині такої розваги Мусоліні вертається домів, щоби почитати собі між 15. і 16. год. Він не терпить повістевої літератури.

— Не розумію — каже — Рузвельта, який зачитується у кримінальних романах. Не знаю поезії, що її на голос читає Гітлер. Моєю лектурою є фільософія та суспільні науки: Гегель, Маркс, Сорель. Крім цього багато читаю про Наполеона.

Відтак знову поворот до бюра й урядові справи. Мусоліні підписує денно сотні клаптиків паперу. Його міністрам, секретарям та директорам здається, що диктатор не бачить тексту, під яким кладе свій підпис. Проте Дуче читає все, він усе бачить, усе тямить. Він визначається незвичайно великою памяттю. Зрештою ця людина без спеціяльної шкільної освіти набрала стільки знання, що чудесно орієнтується у військових, морських та летунських справах, в архітектурі, взагалі в цілій техніці.

Так працює Беніто Мусоліні до пізної ночі. У міжчасі приймає він дипльоматів цілого світу, журналістів, мистців та гарні жінки. З походження плебей, має Мусоліні смак і манери римського патриція. Безліч служби жде на його прикази й доручення в урядах і міністерствах.

Мусоліні нерадо розстається зі своїми співробітниками, наче патриций, що державсь своєї клієнтелі.

Італія без Мусолінія.

Кожний, хто слідкує за італійськими відносинами, мусить поставити собі питання, що станеться, коли Мусоліні скінчиться, вирешті.

Мусоліні стоїть сам. Його володарська вдача не терпить біля себе ніякої сильної індивідуальности. Ввесь фашистівський режім черпає свої сили виключно з нього. Фашизм без Мусолінія став би пустою фразою. Довкруги Мусолінія нема ні дискусії, ні ріжниці поглядів, ні питань про раду: Мусоліні мусить рішати.

Найбільші державні достойники стають нічим перед Мусолінієм.

Італійський нарід знає про те дуже добре. Цеж ніяка тайна, що фашизм має в Італії чимало противників. Перш усього всю професійну інтелігенцію. Зате нема нікого, кому не імпонувалаб індивідуальність Мусолінія.

Усіх його помічників виразно легковажать та не люблять. 15 літ фашистівського режіму знищило якийнебудь слід еліти, що колись володіла. Щезла давня бюрократія. Королівський двір — це тільки декорація. Над усім там панує постать диктатора. Справді: одно стадо й один пастир...

Люди, що добре знають Мусолінія з давніх літ, доказують, що та постійна самота його дегенерує. Мусоліні не є вже такий опанований як колись. На його чолі щораз частіше зявляються морщини. Постарівся й погрубів. Його ... стали відповідальніші, повні історичних ... станов. Наближаються чи не найтрудніші в історії змагання...

Хто зна, чи допишуть сили, що буде, коли впадуть кости мира або війни? Коли не стане ні сил, ні молодечої снаги і завзяття?

Край і покоління, виховане в тіні диктатора, нарід, що перестав думати й діяти, і що оглядається завжди на Мусолінія та дожидає його слова — чи такий нарід буде готов пристосуватися до нових обставин?

Як виглядатиме Італія без Мусолінія — що вона буде взота?..

Почта, радіо й українці.

Посол **Володимир Целевич** виголосив на засіданні буджетової комісії у дискусії над буджетом міністерства почт і телеграфів промову, в якій торкнувся усіх наших болячок, що звязані особливо з почтою. Поза випадками нетактовного поведення почтових урядовців супроти українських сторін та нехтування прав української мови, є засаднича пекуча потреба поширити права української мови, щоб можна було вживати її на поручених листах, телеграмах і товарових посилках. Досі міністерство нічого не зробило, щоб виконати ці наші домагання.

НЕЧУВАНІ ПОЧТОВІ ПРАКТИКИ НА ЛЕМКІВЩИНІ, ВОЛИНІ, ПОЛІССІ.

Від якого пів року або більше — говорить пос. Целевич — зустрічаємося з незрозумілим у правовій державі явищем. Легально видаваних у Львові українських часописів адресованих до пренумераторів на Лемківщині, на Волині і Поліссі не доручують адресатам. Така практика носить не спорадичний лише масовий характер. Знаємо не десятки, а сотні випадків такої поведінки. Не одержують посилок не тільки окремі громадяни, але цілі повіти — Костопіль, Рівне, Новий Санч. Маю перед собою більшу кількість реклямацій. Реклямації часописів нічого не помагають. Деякі адміністрації часописів висилають часописи у замкнених пачках, щоби ухоронитися перед пропаденням окремих чисел. Не можемо дійти, де лежить корінь лиха, а зокрема чи роблять це урядовці почт, чи ріжні громадські урядовці, які частогусто є посередниками між почтою і адресатом. Така самовільна конфіската почтових посилок є просто забранням чужої власности і її треба б карати на основі постанов карного закону. Непокликані, самозванчі цензори помиляються, коли думають, що їх поведінка приносить користь державі. Вони забувають, що їх практики дражнять українську людність, підривають її довіря до державних заведень і правовости, а в додатку посередньо причиняються до росту комуністичної агітації. Лемківщину просто засипують російською, комуністичною бібулою з Чехословаччини, а й на Поліссі та Волині є сильна комуністична агітація. Недопускати на ті терени української, національної преси, яка поборює комуну, це значить діяти в користь комуни. Апелюю до Пана Міністра, щоби розглянув і припинив ці протизаконні практики, а винуватих потягнув до відповідальности.

НОВА, ЗАГАДКОВА ПОВЕДІНКА НА ЛЕМКІВЩИНІ.

Від кількох тижнів редакції українських часописів у Львові почали одержувати з повітів Лемківщини, приналежних до краківського воєвідства, звороти часописів з сензаційними дописками. Подам кілька прикладів. Часопис „Народня Справа", адресований: Szczawnica, Czarna Woda, Szymczak Pawlo, вернувся з дописком: Szymczak Pawlo nieznany, jest natomiast Szymczak Paweł. Той сам часопис адресований: Szlachtowa, Szlachtowskyj Kondrat вернувся з дописком: Adresat o podobnym nazwisku jest nieznany, jest Szlachtowski. З подібними дописками вернулись інші звороти. Значить, до місцевостей краківського воєвідства не вільно висилати часописів з іменами і прізвищами адресатів в українському звуці, лише до прізвищ треба додавати польські закінчення, і подавати польські імена. Не знаю, хто видав у тій справі зарядження. Така поведінка — це провокація української людности і почта, як торговельне підприємство не сміє толерувати таких „псіх фіглюф"

ПЕРСОНАЛЬНА ПОЛІТИКА.

Промовець висловив застереження до персональної політики міністерства почт і телеграфів. Цього року принято до почтової служби коло 5.500 осіб, переважно сільських листарів. На становища сільських листарів майже не приймали осіб української національности. Те, що принято кільканацять українців з середньою і високою освітою до почтової служби, це крапля в морі українського безробіття.

УКРАЇНСЬКІ АВДИЦІ В РАДІО.

Від червня 1937 р. — говорив пос. Целевич — наладнано у мінімальних межах справу українських авдицій у львівській радіостанції. Але до істнуючого стану маємо цілу низку застережень. Думаємо, що в новому радієвому році від 1-го квітня треба би ввести багато змін. Час, призначений на українські авдиції, слід подвоїти, відтак слід допустити українські авдиції для дітей і для спорту. Крім цього є ціла низка технічних недостач і недотягнень, які представлю окремо дирекції радія. Побільшення числа, зріжничкування і розбудова українських радієвих авдицій лежить не лише в інтересі українців, але і в інтересі держави з огляду на комуністичну агітацію, яку ведуть совітські радіостанції.

Партійні порахунки.

ПРИЧИНОК ДО НЕДАВНІХ ПОДІЙ.

У ч. 5. „Діла" з 6. ц. м., в моїй статті під наголовком: „За мир і добру волю", подав я, що рекорд здобули „фронтовики" та їх „противники" у Теребовлі, бо вони без пардону показали закрівавлені ножі. Я мав на думці, що **„противники" розпочали цей наступ і показали** закрівавлені ножі, а не „фронтовики", як це слідує із стилізації цього уступу. А щоби провід ФНЄ і ніхто з нашого громадянства не мав у цьому предметі сумніву, то на домагання пояснюю це виразно, бо тенденцією моєю було вказати на вельми сумний прояв ось-таких партійних порахунків, а не пересувати вину з одних на других, бо це вже не моя справа.

Дякую Високоповажаній Редакції „Діла" за ласкаве уміщення цих пояснень.

Д-р Кость Левицький.

ЧИ БУДЕ ЗМІНА В АНҐЛІЙСЬКІЙ РАДІ МІНІСТРІВ?

Італійський „Корріере делля Сера" занотував вістку, що в найближчих днях має дійти до реконструкції англійського кабінету Чемберлена. Має покинути своє становище перший льорд адміралітеї Даф Купер та міністер летунства льорд Свінтен. Цей самий часопис подає вістку, що й міністр Іден мав би перейти на інше становище в уряді.

—o—

КАНДИДАТ НА МИРОВУ НАГОРОДУ НОБЕЛЯ.

Уряд Ґватемалі апробував кандидатуру державного секретаря Корделля Гулля на мирову нагороду Нобеля.

—o—

ПЕРЕД РОЗВЯЗАННЯМ РУМУНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

З Букарешту повідомляють, що парлямент таки розвяжуть та розпишуть нові вибори. Провідник царанистів Маню намагається створити бльок опозиційних партій до найближчих виборів або щонайменше заключити свого роду пакт неагресії опозиційних партій на час виборів.

По широкому світі.

Совітський посол у Осльо Якубович вернувся до Москви, мабуть щоб інтервенювати в обороні своїх синів, які сидять у вязниці та яким загрожує смерть.

У Румунії при ревізії натуралізації коло 30.000 нерумунів, зокрема жидів, утратило би громадянство.

Уряд СССР звернув увагу французькому амбасадорові у Москві, що він невдоволений закордонною політикою мін. Дельбоса. Це викликало велике негодування у Франції.

У Мексику дійшло до непорозуміння між двома робітничими організаціями у стейті Вера Круз. Не зважаючи на зусилля поліції, щоб зберегти лад, у бійках убито 6 осіб і ранено 70.

Чехословацька поліція арештувала хорватського терориста Мустаніча, який мабуть котів виконати замах на югославянського премієра Стоядіновіча.

Парагвайський уряд продовжив стан облоги у цілій державі на 2 місяці.

Італійська найвища комісія нац. оборони збереться 3. лютого під проводом Мусолінія.

Б. совітського посла у Талліні Петровського засудили у Москві на 10-літнє заслання до північного Сибіру, його жінку — на 5 літ заслання. Небавом стане перед судом б. посол з Букарешту Островський.

Турецький уряд замкнув на 3 роки біржу в Царгороді, зате отворив біржу в Анкарі.

—o—

НОВИНКИ.

— **Традиційні Вечерниці „Червоної Калини"** 14. лютого цр. у великій салі залізничників.

— **Традиційний Вечір** Товариства допомоги вдовам і сиротам по священниках „Доля" відбудеться 8. II. 1938 в салі театру Ріжнородностей і Народного Дому. В концертовій частині виступить п-ні Оленка Заклинська з мистецькими сольовими та гуртовими танцями, та хор „Тон". По концерті танці під управою п. Евгена Козака.

— Повідомляємо, що незабаром появиться вже І. ч. **„Української Книги"** за 1938 р. Просимо надсилати передплату на 1938 р. Передплата незмінена. Річно 10.— зол., піврічно 5.— зол., поодиноке число 1.— зол. „Українська Книга", Львів, Костюшка 5. І. п., ч. розрах. переказу 25.

— В Українськім Лікарськім Т-ві чергові сходини членів у пятницю, дня 21. ц. м. в год. 7. вечір. На сходинах матиме д-р Роман Осінчук доклад п. н.: „Електрокардіографія і її значіння в діягностиці хоріб серця".

— Спростування. На сторінках „Діла" дня 6. січня ц. р. зложили святочні побажання **Емілія і Іван Стернюки,** а не як помилково подано Евгенія і Іван Стернюки.

— До членів „Сокола-Батька" у Львові. Повідомляємо оцим, що сокільська організація возьме корпоративну участь у Святі Богоявлення у Львові. Тому просимо явитися на збірку в дні 19. ц. м. в год. 9.45 біля Преображенської церкви та зголоситись у начальника „С.-Б.". Гаразд! За Старшину: М. Хроновят, голова; В. Савяк, справник.

— Ширші сходини Секції Аплікантів С. У. А. відбудуться в четвер, 20. ц. м. в домівці С. У. А. при вул. Костюшка ч. 5, І. пов., в год. 19.15. На порядку дня: 1) Реферат д-ра Льва Ганкевича про присяжних суддів. 2) Біжучі справи. Участь усіх членів обовязкова. — **Виділ.**

— Виділ Т-ва „Правнича Громада" у Львові подає до відома всіх членів, що II. Звичайні Загальні Збори Т-ва відбудуться 30. січня ц. р. в год. 16. у малій салі Муз. Т-ва ім. М. Лисенка при вул. Шашкевича 5. III. п. зі звичайним порядком нарад.

— З життя нашої Торговельної Гімназії. Наша наймолодша й однока цього роду фахова гімназія, а саме Торговельна Гімназія Т-ва „Рідна Школа" у Львові, навязуючи до давньої традиції українських шкіл, які в навечеря Богоявлення посвячували в приміщенні школи воду, улаштила в дні 18. ц. м. на подвірю школи посвячення води. Перед стилево спорядженим вівтаром уставилась молодь під проводом учительського збору з дир. А. Ковалиськом на чолі в чотирокутник. Катехет школи о. Мирослав Харина посвятив воду, поблагословив усіх присутніх свяченою водою, опісля посвятив цілу школу й молодь у класах та приміщеннях школи. У святі брали участь також жителі камениці, де приміщена школа. Це внутрішне свято викликало помітне враження на всіх присутніх, головно на молодь, яка дістала ще від о. Харини посвячений святий образок. **К.**

— Пініст Олександер Унінський дає 25. п. м. концерт у салі Польського Муз. Т-ва. Він здобув першу нагороду на міжнародньому конкурсі Шопена у Варшаві і нагороду Польського Радія за найкращу гру мазурків Шопена. Він концертував уже у великих европейських містах.

— Хто виграв на льотерії. В нинішнім тяганню держ. клас. льотерії впали такі більші виграні: 100.000 зол. на ч. 132711. 75.000 зол. на ч. 169947. 10.000 зол. на ч. 139767. 5.000 зол. на ч. 33901 126354 129243 136709 149851 156707 194845 2.000 зол. на ч. 37584 48416 62112 85653 88965 904495 93115 97512 112254 124782 151499 159081 188950. 1.000 зол. на ч. 37937 38363 43795 64500 64982 65359 75083 88664 88860 103320 105394 111027 116645 118217 122041 123866 126530 145976 151275 163298 173282 175645 178390 179060 183962 184658 185360 188845.

— Вибори до міської ради в Тернополі. В понеділок відбулося в Тернополі голосування на членів міської ради в третій виборчій окрузі. Вибрані радними: ем. воєвода Володимир Яворчиковський, Ян Прайзнер, Йосиф Чарський та **Ілярій Брикович;** їх заступниками: інж. Ант. Ляхович, Влад. Пшитоцький, Ян Забава та **Михайло Кордуба.**

— Проти обезцінення інжинірського титулу. У всіх вищих школах у Варшаві проголошено протестаційний страйк на доказ солідарности із студентами варшавської політехніки, що розпочали чотириденний страйк, протестуючи проти урядового проекту закону про титул інжиніра. Крім того заявилися проти цього проекту всі інжинірські організації в Польщі.

— Маляр підробляв банкноти. В Коломиї арештовано приватного урядовця Адольфа Геца, абсольвента академії малярства, який підробляв ручно 100-золотові банкноти. Фальсифікати були так по мистецьки підроблені пером, що на перший погляд око трудно було відріжнити підроблені банкноти від правдивих.

— Чорт убив Ірода. В Барановичах розігралася трагічна подія. В часі Різдвяних свят ходила по домах група людей з колядою та вертепом, в якому виступали ріжні традиційні типи, як Ірод, чорт і т. п. Під впливом алькоголю посварився чорт (Олександер Середа) з Іродом (Іваном Лавреновом) і почав з ним бійку, в часі якої пробив ножем у серце свого противника. Душогуба і двох інших членів вертепу арештовано.

— Краєва хроніка. Емеритований залізничник Симон Губернат, їдучи зайцем з Єзуполя до Станиславова, втік перед контрольором на дах вагону, де й згинув, вдарившись головою об міст. — Дозорця жидівського дому молитви в Бориславі, Мозеса Фріма, знайдено вбитого у своєму мешканні. Підозріння паде на другого дозорця, що вів із ним конкуренційну боротьбу. — Дрезина лісової залізнички фірми „Сільвіна" в часі їзди з вигоди до Людвиківки вискочила із шин, при чому тяжко потовкло керманича дрезини Людвика Рибчука, а лекше поліціянта Івана Куцака, Йосифа Шмідта і Филипа Ляйтеншлегера.

— Нещасливий 13-ий кільометер. Біля Тчева під Торунем склалася незвичайна катастрофа чотирьох самоходів, які в коротких відступах часу розбилися в тому самому місці, у віддалі 13 кільометрів від Тчева біля села Рудно. Вантажний самохід фірми „Покольов" з Бидгощі, зїздячи із крутої гори по ожеледі, впав на придорожне дерево, яке вирвав з корінням і розбився. Шофер вийшов із катастрофи щасливо. Кілька хвилин пізніше розбився в подібний спосіб об сусіднє дерево вантажний самохід із Варшави, при чому шофер Болеслав Хойницький так тяжко потовкся, що незабаром помер у тчевському шпиталі. Трохи пізніше в тому самому місці розбилися ще два інші самоходи, один вантажний, другий особовий, на щастя без жертв у людях.

— Вовки пожерли залізничника. Як повідомляють із Чернівців, недалеко залізничого двірця Савесті вовки роздерли залізничника Івана Джеагнея. На другий день знайшли тільки останки вбрання нещасного, чоботи і ліхтарку.

— Дунай виступив із берегів. З причини наглого піднесення температури в Румунії й тання ледів Дунай виступив із берегів і залив м. і. місто Сулина. На ратунок виплив із Констанци корабель „Король Кардо", везучи харчі для 400 людей, що лишились без даху.

— Страхіття про новий румунський уряд виписують закордонні часописи. Англійський часопис „Нюс Кронікл" (соціялістично-комуністичний) приніс сензаційну вістку, з усіма подробицями, як то румунський уряд рішив привезти усіх 800.000 жидів над Чорне Море, половину з них втопити, а половину вивезти до Палестини. Большевики поширюють чутки, що в Румунії переслідують не тільки жидів, але й інші меншини.

— За зраду військової тайни. Окружний суд у Братиславі засудив Марію Люстіг на 8 літ тяжкої вязниці за зраду військової тайни. Одночасно окружний суд у Празі засудив ем. капітана Леопольда Кацнера за той сам злочин на кару смерти. Засуджений мав тайну висильну радіостацію. Впродовж минулого року в Чехословаччині засуджено за зраду військової тайни 186 осіб, між ними дві особи на кару смерти.

— Скарб у фотелі. Один тапіцерський майстер у Відні, Маєвський, одержавши до направи фотель одного торговця роверами, що помер недавно, відкрив у ньому цілий маєток покійного в сумі 650 тисяч шилінгів. Маєвського з його помічниками арештовано, бо зголосив владі тільки частину знайденого маєтку, рештою поділився із своїми співробітниками.

— Мусоліні літає. Голова італійського уряду вистартував минулої неділі з римського летовища Гвідонія, пільотуючи особисто тримоторовий літак. Мусоліні дві години на висоті 3.000 метрів виконував удачно ріжні ризиковні еволюції.

— В батьківщині крівавого Сталіна. Комуністична „Заря Востока", що виходить у Тифлісі, подала промову члена комуністичної партії, якогось Бергії, агента Сталіна, відомого в цілій Кавказчині із своєї звірської жорстокости. Грузинське громадянство довідалося щойно з тієї промови, яка доля стрінула грузинських учених, поетів, що пропали в таємний спосіб. Усіх тих людей розстріляли. Находяться між ними: 70-літній професор тифліського університету Грігор Церетелі; професор соціольогії того ж університету Олександер Церетелі, професор рільн. школи Дженліері, Зкітішвілі і Леонідзе, директор інституту ім Пастера Джіорджі, Еліава, знаменитий грузинський письменник Міхеїл Джавахішвілі, молодий поет Тіціян Табідже, директор театру в Тифлісі Сандра Ахметелі, відомий інжинір і діяч Бесаріон Ччінадзе і ін.

— Вкрали 600 тисяч франків золотом. Як повідомляють із Тульону, вломики зрабували 12 мішків з 10 і 20-франковими золотими монетами на суму 600 тисяч франків. Золото було призначене до Французького Банку.

— Румунія викидає чужинців. Румунський міністр праці заявив, що громадяни чужих держав, які заробляють в Румунії, мусять піддатися докладній контролі. Право на дальший побут дістануть тільки спеціялісти, яких годі заступити румунськими силами.

— Населення Югославії. На основі конскрипції з кінця 1937. р. Югославія мала 15.173.608 мешканців. В 1929 р. жило в Югославії тільки 11.984.911 осіб.

— Знайшли палату короля феаків. В околиці острова Схерія (давніше Корфу) падали недавно великі дощі, що підмили терен, який осунувся, відкриваючи руїни якогось старинного міста. Вчені здогадуються, що це руїни старовинної резиденції Алькіноя, короля феаків, про які згадується в „Одисеї" Гомера. За руїнами столиці короля Алькіноя, де відпочивав Одисей підчас свого повороту зпід Трої, глядали віддавна археольоги і ці руїни лишилися досі нерозвязаною загадкою. Здогадувалися тільки, що Одисей висів на західному побережжі Корфу, де повинно находитися місто, одначе досі не попали на ніякі руїни і тому залишилася думка, що згадана в „Одисеї" королівська палата на Корфу була поетичною фантазією. Аж тепер дощі причинилися до відкриття давно гляданих руїн.

— Ціла Голяндія дожидає „щасливого випадку" в королівській родині. Батерії, які після народин мають віддати сальви, стоять заряджені і готові. Дві зміни коней стоять готові до виїзду кожної хвилини. На основі приватного церемоніялу не віддавати салютів у ночі, якщо дитина прийде на світ між год. 10. і 7. рано, гармати загремлять аж над ранком. Кн. Бернард поладнав спори надворних фотографів, що хотять бути першими у фотографуванні новонародженої дитини, в оригінальний спосіб. Він дістав дозвіл королеви Вільгельміни зробити власноручно першу фотографічну знимку.

— Ріжні вістки. В Бесарабії шириться пошесно плямистий тиф. До Кишинева поислали 8

...молодих лікарів. — У Бразилії цілий повіт Сан... знищила саранча. — Над Англією лю... сильна буря, яка в ріжних місцевостях ...скочила з берегів у море кількинацять осіб.— ...Бреншті біля Ґалацу захворіло 18 лю... спожиєши мясо курки, яку покусав скаже...ний пес.

ВІДГУКИ ДНЯ

Криве зеркало.

Не можу нарікати на себе: історія, як предмет науки в гімназії, ішла мені дуже легко. Не можу нарікати й на учителів: давали з себе, що могли і не одно лишилося нам у памяти, хоч стільки літ минуло з того часу.

Але можу нарікати на істориків нашої рідної бувальщини, що писали історичні книжки для гімназій. переважно з чужих джерел, а не для гімназій під впливом чужих дослідів. Через те неодна доба нашої історії виходила в підручнику так, як виходить фізіономія в кривім зеркалі дотого слабо освіченім. Тоді не тільки ніс виростає десь коло вуха, а око на бороді, але й цілі клапті лиця пропадають немов би їх зовсім не було.

Цікаво, що поросла мохом княжа доба далеко менше має темних місць і далеко менше здеформована як ще не така давна — доба козацька.

Спитаймо себе і один одного про козаків, Січ, гетьманів, а кожному з нас вирине менш більш такий образ:

Козак:

Оріхове сіделечко і кінь вороненький... Дві рушниці-гаківниці і два самопали... Заплакала Марусенька свої чорні очі... Ріж, бий, мордуй невіру бісурмана; ні кого там. А потім: Закрутивши чорні вуси, за вухо чуприну... матнею вулицю мете і — шубовсть у бочку з дьогтем.

Січ:

Майдан коло церкви, довкола курені, а на майдані мов цвіти на оболоні — славне товариство січове. „Кого хочете на Кошового?" „Івана Задрихвоста!" „Ні, Миколу Витриноса!" „Ні, Остапа Частоплюя!" А врешті всі: „Грицька Загникирпу-у-у!" І тоді шапки до гори, а вельможного Кошового під... кіш зі сміттям. Маєш (мовляв) вражий сину, щоб дуже носа не задирав. Після того дзвони і хоругви, а ще після того музики, горілка і обовязкове скакання в дьоготь. А вкінці: На байдаки! Море грає...

Гетьман:

Був собі козак, Грицько, Панько чи який там інший Микита. Махне шаблею — вороги покосом, вийде на воронім — вороги в розтіч, нема ляфети під гармату, а він її на здоровенні плечі і далі палити в ворожу фортецю. А вже до вигадок та побрехеньок перший мистець. От і пошанувало його товариство, а з ним і ціла Україна: гетьманом однодушно обібрали. Пробомкували нераз люди, що Хмельницький, Виговський чи Мазепа і дещо по латині закидав, але це певно з того, що в академії якісь почув, доки не втік на Січ, захопивши зо два мішки друкарських черенок, щоб на кулі перетопити.

Так воно в мене виглядало і — ніде правди діти — не тільки в мене.

Але спасибіг добрим людям — чимраз інакше воно мені виглядає. Не тільки інакше, але й чимраз краще.

Спасибіг Вячеславу Липинському, а в останні роки Ількові Борщакові. Не тільки освітили обличчя козацької доби, але й криве зеркало випростовують.

Уже нам і Хмельницький не який небудь Хмель, і його полковники не гайдабури, і Мазепа не тільки хитрий дядько, і Орлик не тільки гетьман на еміґрації.

Уявляю собі, як інакше виглядалаб моя наука рідної історії, колиб я тепер був у гімназії і... колиб була година науки!

Вчора прочитав я книжку Борщака: „Наполеон і Україна" і те, що нині написав — учора подумав.

Раджу всім прочитати, цікава книжка і цікаві думки викликує!

Галактіон Чіпка.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

...ький Театр:

...ереда 19. І. год. 7.30 веч. „Опрооовіт...

...твер 20. І. год. 8. Ігнатій Фрідман. ...концерт.

...ятниця 21. І. год. 7.30 „Ловці перед"...

Театр Ріжнородностей:

Середа 19. І. год. 7.30 „В перфумерії".

Четвер 20. І. год. 7.30 „В перфумерії".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

...ЖЕАВЛЯ: ...І. Любуш.

...ОЛОЧ: ...І. Орленя.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

...ОГОБИЧ: ...І. Хмара. ...І. Гетьман Полуботок.

КІНА.

...: „Я кохання для тебе"

...: „Товариші зброї".

...: „Метуса"; „На сторожі за...

...: „Роза".

...: „Її найбільша помилка".

...: „Життя вулиці" з Люізою ...

...: „Хапь і прощай".

...: „Любуш".

...: „Великий сигнал".

...: „Віденські шатьє", „Орлов".

...: „Благословенна земля" (Ел. ...Пауль Муні).

...: „Один поверх вище".

...: „Затанцюємо" з Фред Астером і Джінджер Роджерс.

...: „Чар богеми" з Ів. Кепурою та ...

...: „Заборонене щастя"

...: „Детектив із Гонолюлю", „Чор...

...: „Поліційна тривога" та ...

...: „...ване земля".

...: „...з тайною" і ревія ...

...: „Вічна молодість".

ФОТОПЛАСТІКОН (...Малібська 8) „...шорньон" та „Світова вистава".

ФОТОПЛАСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7): „Мадагаскар".

...ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 19. січня 1938.

...18.00 Розв. музика, 19.45 Ве... ...20.00 21.00 Орк., хор, соліс... ...ПЕШТ 12.05 Циг. музика, 16.00 ...18.30 Трансм. з Опери: „Королева Мая" Глюка, „Святе полумя" Догнанія, „Карнавал у Пешті" пантоміма Ліста; ВІДЕНЬ 17.10 Година К'шиля. Акт. й баритон, форт., 19.25 20.00 21.00 „Дівча із Заходу" оп. Пучініо; КОШИЦІ 18.15 Шубертові пісні; МІЛЯНО 17.15 Форт., 21.00 22.00 23.00 „Кармен" оп. Бізета; ПРАГА 15.15 Розв. програма з участю вок. квартету, 18.05 Нім. авд. Пісні Ірака і Кревека, 20.50 21.00 Фестиваль Прокофієва; РАДІО ПАРІ 21.30 Вок.-інстр. авд.; 22.00 23.00 На паризькій хвилі, розв. програма; РИМ 19.30, 20.00 Розв. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, 22.15 Комедія.

Четвер, 20. січня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Пісні та камер. музика, 19.10 „Продана наречена" оп. Сметани, фрагм., 20.00 21.00 Вечір танку; БУДАПЕШТ 3.30 Циг. музика, 17.30 Форт.; ВІДЕНЬ 19.25 20.00 Весела авдиція з Каринтії, 21.00 Церковна музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Давня музика на давніх інстр., 18.00 Солісти, 21.15 Вок.-інстр. авд., КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.30 Розв. музика, 21.00 22.00 Комедія; МІНХЕН 19.10 20.00 „Надзвичайні додатки" оп. Доселлі; ПРАГА 17.10 Смичк. квартет, 22.35 Варіяції „Гольдберг" Баха на орг.; РАДІО ПАРІ 21.15 Спів, 21.30 22.00 23.00 „Борис Годунов" оп. Мусоргського; РИМ 17.15 Вок. концерт; 21.00 22.00 23.00 „Іль пікольо Мара" оп. Маскаині.

Пятниця, 21. січня 1938.

БЕРЛІН 14.15 Розв. музика, 19.10 Секстет, 21.00 Військ. марші; БІЛГОРОД 21.00 Пісеньки; БУДАПЕШТ 18.30 Концерт симф. орх., 18.00 Циг. музика, 19.30 20.00 21.00 22.00 „Тангейзер" оп. Вагнера; ВІДЕНЬ 11.25 Концерт солістів, 15.15 Соната Тінія на віол. і форт. д-моль, 17.20 Тирольські композитори, спів, форт., 20.00 21.00 „Щастя та смерть короля Отокара" траг. Ґрільпарцера, 22.35 23.00 Симф. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Дитячі пісні, 16.00 Оп. музика, 18.00 Соната д-дур Бетовена; КОШИЦІ 16.10 Увертури і оп. інтермеца, 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 16.00 Скрипка, 19.30 Розв. музика, 21.00 22.00 23.00 Симф. концерт; РАДІО ПАРІ 18.00 Камер. концерт, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 „Дольорес" драма Феліо і Корд'на; РИМ 19.30 Розв. музика, 21.00 22.00 „Король від Максіма" оп. Маріо Костя; СТРАСБУРҐ 21.30 „Блаженний ліс" муз. оперетка Обера.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 19. січня 1938.

6.15—8.00 Ран. авд.; 11.15 Для шкіл: Про Ст. Чарнецького. Музика з пл.; 11.40 Дебісі: Сюїта „З дитячого кутка", гр. пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Інформаційна Газетка в українській мові; 13.55 При чорній каві, пл.; 14.25 Мусоргський-Равель: Образки з виставки; 14.55 Біржа; 15.00 Гутірка, Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.45 Карло Ліндберг, творець нової доби у летунстві, гутірка для старших дітей; 16.00 Вчімся говорити; 16.15 Розв. концерт; 16.50 20.56 Актуальна гутірка; 17.00 Війна будуччини; 17.15 Віольонч. ресіталь у супр. форт.; 17.50 Значіння куль'парної штуки для гигієни відживи; 18.00, 18.50 Спортові вістки; 18.10 Лістів портрет, пл.; 18.20 Каварня несподіванок, ґротески; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Батькове оповідання; 19.20 Дітячі пісні Ст. Казура у вик. Сесилії Ізи Гриміпни, контральт, у супр. форт.; 19.35 Відчит про Б. Трентовського; **20.00 Розв. концерт у вик. Люби Німцівни** (сопран) у супр. двох форт., у перерві Куток гумору „Европа сміється"; 20.45 Веч. денник; 21.00 Шопенівський концерт; 21.45 Чвертьгодина поезії; 22.00 Розв. концерт; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танкова музика з пл.

Четвер, 20. січня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 По коляді, діт. хор; 11.40 Шуман: Інтермецо та фінал з концерту а-моль оп. 54, гр. пл.; 12.03 Полудн. авд.; 13.45 Комунікат льв. Хліб. Палати; 13.50 Легка музика з пл.; 14.30 Концерт солістів, пл.; 15.00 Поезія січн. повстання, музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Муз. мандрівки, авд. для молоді; 16.15 Танки у вик. орх. мандолінистів; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Наукова праця проф. Одо Буйвіда; 17.15 Скрипк. ресіталь у супр. форт.; 17.50 18.50 Спортовий порадник і вістки; 18.10 „Двадцять шість тисяч варстатів"; **18.20 Форт. ресіталь Дарії Каранович (у програмі: Бах, В. Барвінський, В. Косенко)**; 18.35 Авд. для сільської молоді; 18.40 Листи та програми; 18.55 Програма на завтра; 19.00 У соті роковини уродин Ів. Ляма, літ. муз. авд.; 20.00 Розв. концерт у вик. орх. з участю **Марії Сабат-Свірської**; у перерві 20.45 Веч. денник, актуальна гутірка; 21.45 Фрагмент із „Ангела" Ю. Словацького; 22.00 Камеральний концерт, Татяна Ноліє-Мазуркевич меццосопр., форт., смичк. квартет; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Із спікерового альбума.

Пятниця, 21. січня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для шкіл: На сторожі кордонів; 11.40 Пісні Новаковського, з пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Суспільна гутірка; 13.50 Легка музика з пл.; 14.30 Бах, з пл.; 15.00 Гутірка, Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Як працюють наші мами, авд. для старших дітей; 16.00 Гутірка з хорами; 16.15 Калейдоскоп: сальон. квінтет, сопран, тенор, два фортепіяни; 16.50, 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Роб'тниці ігли та ножиць; 17.15 Трансмісії із свріто...ького заводення у Львові: промова, спів, орх.; 17.35 Равель: „Болеро", симф. орх., 17.50 Огляд видань; 18.00 Світовий комунікат; 18.10 Туристичний інформатор; 18.15 Клясичні еспанські пісні, Ольґа Лада сопр., форт.; 18.30 Програма на завтра; 18.35 Нова ревізія середньовіччя; 18.50 Спортові вістки, 18.55 Програма на завтра; 19.00 Театр Уяви: „Претенденти до престолу" драма Г. Ібсена; 20.00 Симф. концерт; у перерві коло год. 21.00 Веч. денник, актуальна гутірка; 22.50 Останні вістки; 23.00 Танц. музика з пл.

Радіокутик.

ВИШКІЛ РАДІОВИХ ТЕХНІКІВ У ПОЛЬЩІ.

Польське Радіо провадить курси вишколу радіових техн'ків. При львівській політехніці засновано студентський варстат для направи радіових апаратів. У варстатах постійно працює 10 студентів.

ФРАНЦІЯ В ЧЕСТЬ ТЕЛЕВІЗІЇ.

Паризька карбівня випустила памяткову монету на осн. проєкту лявреата римського конкурсу. По одній стороні монети видно земну кулю, з написом: „Телевізіон", по другій алегорична жінка, що несе екран, де зображені дві постаті.

КОНКУРС ПОЛЬСЬКОГО РАДІЯ.

Польське Радіо організує конкурс з метою виховання інтеліґентних радіослухачів. При кінці курсу роздадуть нагороди для переможців конкурсу.

РАДІО ТА ЗИМОВІ СПОРТИ.

Радіовисильня в Гренобль організує низку гутірок на тему зимових спортів, гір та снігу. Ці гутірки без сумніву віддадуть великі услуги аматорам лещет.

ЕКЗОТИЧНА МУЗИКА У ФРАНЦУСЬКОМУ РАДІО.

Французька радіостанція „Пост Парізіян" надає „чвертьгодини екзотичної музики". Відтворює вона ритм далекої Індохіни у низці пісень та мельодій з Анаму та країни Ляос.

СПІР ЗА ПІРАНДЕЛЛЯ.

Італійське радіо надало слуховище на підставі твору Піранделля. Щоби застосуватися до вимог радіофонії, треба було перевести доволі великі перерібки та зміни — так на думку деяких критиків — з твору Піранделля майже нічого не лишилося. Річ у тому, що радіо зовсім не думає резиґнувати з творчости Піранделля, а приятелі письменника передбачують велику небезпеку в цих перерібках.

БІРЖА.

Львів, 18 січня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·18, 88·75, Долари американські 5,27·50, 5,25·00 Долари канад. 5,27·00—5,24·50 Фльорени гол. 294·47—292·70, Франки фр. 17·90—17·60, Франки швайцарські 122·10—121·50 Фунти англ. 26·39—26·41, Гульден данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·60—16·90 Кор. дан. 117·94—117·10 Кор. норв. 132·83—131·83 Корони шв. 136·23—135·25, Ліри італ. 21·80—21·00, Марки фінлянд 11·69, —11·25, Марки нім. 112·50 — 109·00 Шилінги австр. 99·20—98·25, Тель Авів 26·20 —25·95, Марки нім. срібні 121·00 — 117·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 64·75, 65·50, 3 і пв 1 ем. 81·00 серія 99·45, 5 поз. інв. 2 ем 8·00 серія 92·00 5 конверс. 68·13 прем. доз. 42·25, 4 консол 67·25

Папери.

Банк Польський 120·00 Цукор 36·50 Вугіль 31·25, 31·75, Лільпоп 64·00, Моджеїв 15·00, Островець 57·50, Стараховичі 39·25, 40·00, 39·75, Габербуш 49·25.

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 18. січня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·05 зол.
1 кг. масла бочков. вид. в опак. 3·10 зол.
молоко . . . . 16—17 сот.
яйця (копа) . . . . 7·90—8·00 зол.

Тенденція вдержана на масло й молоко, на яйця сильна.

Подяка.

Прибиті тяжким горем після смерти нашої Мами і Бабуні бл. п. МАРІЇ ХИМЯКОВОЇ складаємо щиру подяку всім тим, що за життя Покійної приходили до Неї з потіхою, а по смерти віддали поклін Її тлінним останкам. Зокрема дякуємо Високопреподобним Отцям: о. А. Бульосові, ігуменові манастиря оо. Редемптористів в Станиславові за провід у похоронах і за слова потіхи, що ними попрощав Покійну над могилою; о. Стерньовові Ч. Пр. Із6. за відправу панахиди; о. Палагіцькому, сотрудникові катедр. церкви та о. Н. Ілевичові, парохові Пацлужа за участь у відправі похоронів і проводі тлінних останків Покійної на місце вічного спочинку.

Станиславів, у січні 1938.

Родина.

Подяка.

На цьому місці щиро дякуємо лікареві Д-рові І. Урманові за дуже совісне лікування та дбайливу опіку над бл. п. Марією Химяковою в її тяжкій, на жаль невилічимій недузі.

Станиславів, у січні 1938.

Родина.

ОПОВІСТКИ.

Для Хорого-безробітного зложили: Богдан Нижанковський, Львів 2 зол.; Мартинякова, Старий Самбір 4 зол.

Пригадується, що Загальні Збори Товариства „Вакаційних Осель“ відбудуться в пятницю дня 21. січня ц. р. в домівці Т-ва Марійського вул. Руська 10, партер в год. 17. попол. На випадок недостачі потрібної скількости членів, Збори відбудуться пів години пізніше. Просимо ласкаво Вп. Членів і Приятелів шкільної молоді явитися. — **Виділ.**

Замість квітів на могилу бл. п. Марії Білецької складають зол. 10 на Українську Захоронку **Мудраки.**

Приписові почтові друки і книжки до вжитку часописів

якими кожне видавництво послуговується можна купити в Адміністрації „Діла“ Львів, Ринок 10. Для провінції висилаємо за післяплатою.

Ціннях друків:

Zawiadomienie wysyłkowe 1 пр. 5 сот.

Gazetowa książka nadawcza оправлена (200 картох) зол. 3.50

Książka roksyłkowa на 480 урядів зол. 2.50; на 960 урядів зол. 5.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.